

•A•S•D•

OBSAH 6. ČÍSLA 11. ROČNÍKU - 1979

Šestidílka

Bible z blízka

Proč ještě dnes věřím bibli

Boží dar spasení

Bible — kniha pro děti i rodiče

Spolehlivost novozákonního textu

Praktické použití Pisma

Bible — kniha zdraví

Ježíš a Písmo

Bible v peci — báseň

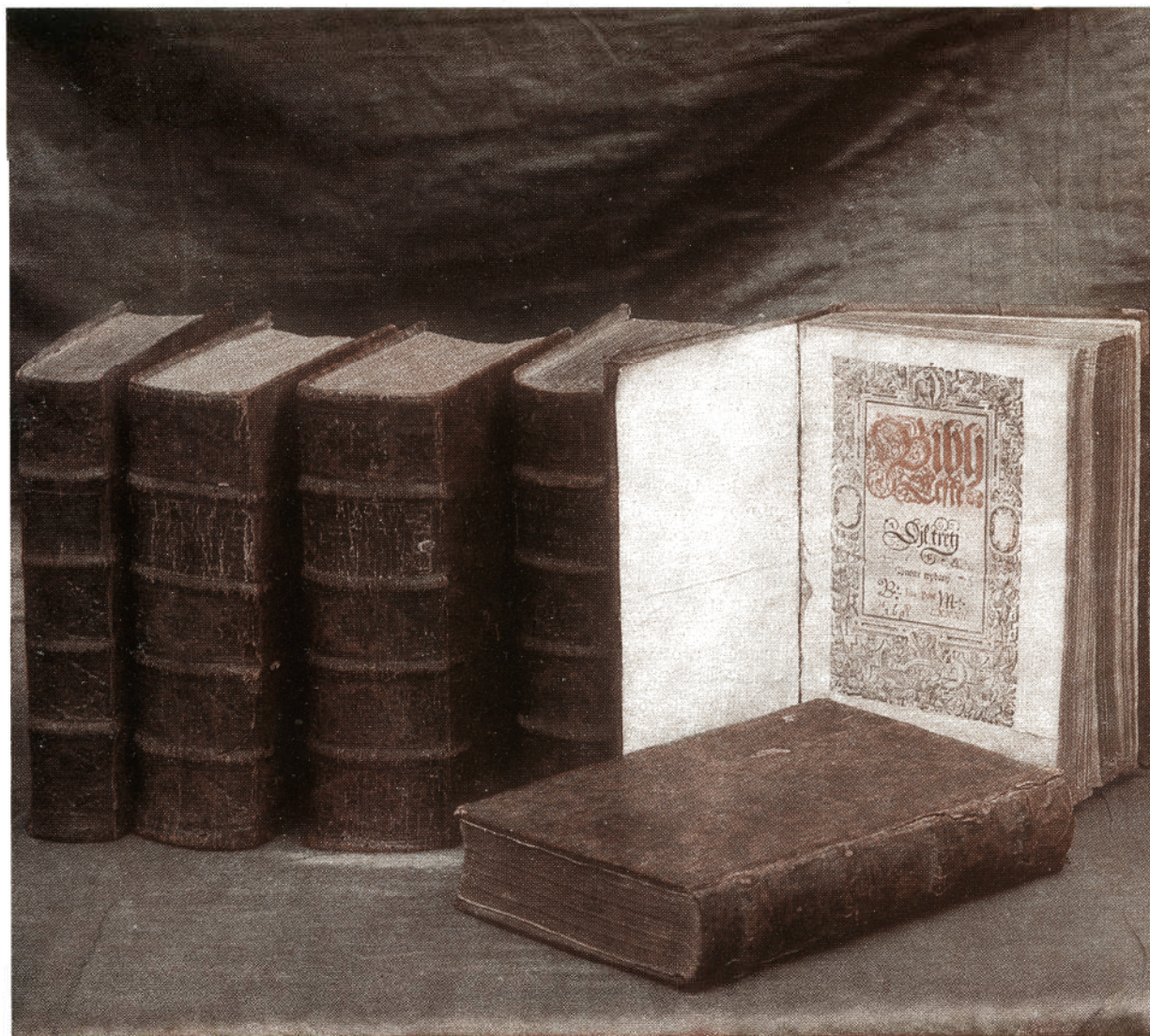
... a proto jí důvěřujeme

Utajená kniha

ZNAMENÍ DOBY

Celý kulturní svět vzpomíná čtyřistaleté výročí vydání Kralické bible. Kralická šestidílka byla vytištěna v letech 1579—1594.

HLAS VĚŘÍCÍCH NEZANIKNE

V těchto dnech jsem obdržel pozdrav z Moskvy ve formě ilustrované brožury. Píše se v ní o Světové všenáboženské konferenci, která se konala od 6. do 10. června 1977 v Moskvě a které jsem se také zúčastnil. Heslo konference bylo: „Za trvalý mír, odzbrojení a spravedlivé vztahy mezi národy“. Prohlížím si snímky delegátů z řad křesťanů, židů, mohamedánů, budhistů, hinduistů, sikků a šintoistů, kteří přišli ze 197 zemí, aby si společně uvědomili svou odpovědnost za vývoj událostí v dnešním světě a pomohli řešit tíživé mezinárodní problémy.

Pročítám resumé z projevů adventistických delegátů a pozorovatelů, kteří se zařadili do skupin pro mír, pro odzbrojení a spravedlivé vztahy mezi národy. Přitom si prohlížím i snímky, které jsem si zhotovil při návštěvě adventistického sboru v Moskvě. Znovu se mi radostně rozbuší srdce, když si vzpomenu na milé rozhovory se sovětskými věřícími, na posvátnou úctu, kterou projevovali k Písmu svatému a k Božím věcem vůbec. Slyším opět jejich jásavé chvalo zpěvy i vážné chorály. Vidím mladé věřící, kteří se ochotně zapojili do sborového zpěvu, jenž je nedílnou součástí bohoslužeb. Jsem nadšen při vzpomínce na vroucí modlitby bratří a sester nejen z Moskvy, ale i ze vzdálenějších sborů. Rozumím jejich ruským prosbám, které vysílají k Neviditelnému. Ale i oni rozumějí mé české modlitbě, na kterou odpovídají svým potvrzujícím „amin“. Pojí nás naše slovanské jazyky, ale zvláště společná „blahoslavená naděje“ příchodu Kristova a snaha být světu ku požehnání, pracovat pro dobro a blaho bližních. Pojí nás víra v Boží slovo — bibli, z níž přinášíme stále aktuální poselství pro hladovějící a žízňící duše.

Pročítám výzvu účastníků Světové náboženské konference k věřícím všech náboženství na celém světě. Vyplývá z ní, že lidstvo je v neustálém nebezpečí termonukleárního vyhlazení. Dvě třetiny lidstva chodí spát o hladu a přitom národy světa vydávají denně na 800 miliónů dolarů na zbrojení. I věřící lidé si musí vzít tyto skutečnosti k srdci a burcovat svědomí lidstva proti závodům ve zbrojení a obchodování se zbraněmi. Čtu zde o podpoře vídeňských rozhovorů o snížení ozbrojených sil a zbrojení ve střední Evropě a závěrečného aktu Helsinské konference o evropské bezpečnosti. Byla tu podpořena Organizace spojených národů jako nástroj lidstva k zachování míru a bezpečnosti i věřících. Přineslo toto upřímné úsilí nějaké plody?

Věřím, že každá opravdová a dobře míněná snaha přinese své dobré ovoce. S potěšením jsme například konstatovali, jak velký význam mělo nedávné vídeňské jednání mezi generálním tajemníkem ÚV KSSS a předsedou prezidia Nejvyššího sovětu SSSR Leonidem Brežněvem a prezidentem USA Jamesem Carterem, jež vyvrcholilo 18. června 1979 podepsáním smlouvy o omezení strategických útočných zbraní. SALT II je jistě důležitým krokem ke snížení nebezpečí vzniku jaderné války. Smluvní strany se zavazují, že omezí kvantitativně i kvalitativně strategické útočné zbraně a projeví zdrženlivost při vývoji takových zbraní. Jistě i Světová všenáboženská konference přispěla svým dílem k uzavření smlouvy SALT II.

Účastníci zmíněné konference zdůrazňují, že náboženští spolupracovníci a věřící mají zvláštní úlohu v podpoře Organizace spojených národů. Dnes jistě také se zájmem sledují, jak na půdě OSN je možné stále zřetelněji slyšet hlasy ve prospěch míru a blaha národů. Na 34. valném shromáždění OSN v New Yorku československá delegace předkládá návrh Deklarace o mezinárodní spolupráci pro dosažení cílů odzbrojení. Tím má být dán nový impuls k vytvoření ještě příznivějšího ovzduší k brzkému uvedení do života výsledků zvláštního zasedání Valného shromáždění OSN o odzbrojení.

Při pohledu do minulého roku 1979 děkujeme Pánu za to, že zachoval v našich zemích pokoj a že můžeme klidně pracovat. Děkujeme mu i za to, že mírové snahy věřících lidí celého světa se setkávají se stále větším pochopením a přinášejí své dobré ovoce.

M. ŠUSTEK

SLOVO REDAKCE

Rok 1979 je pro Kralickou bibli jubilejním rokem. Právě roku 1579, tedy před čtyřmi sty lety, vyšel první díl české bible, která byla postupně vydávána v šesti dílech až do roku 1594. Bible byla tištěna tajně českými bratřími v Kralicích.

Ceským evangelikům směla sloužit pouze několik desetiletí, tedy v době, kdy evangelická církev v Čechách byla ještě svobodná. Po nešťastné bitvě na Bílé hoře roku 1620 se situace změnila. V následujících staletích Kralická bible plnila své poslání jen jako kniha zakázaná. Kdo ji měl a kdo z ní četl, byl trestán. Ale ani sebevětší tresty nepřiměly věřící, aby přestali číst Knihu knih. Naopak, tresty a různá protiventství vykovaly v našem národu lidi pevné víry, věrné Ježíši Kristu. Věrnost Písmu se stala symbolem věrnosti víře Beránkově.

Začátkem 19. století, kdy český lid začíná procítat z národního úpadku, byla Kralická bible pramenem obnovy českého jazyka a podkladem spisovné češtiny. Kralická bible svým vlivem působila i na Slovensku a podporovala výstavbu spisovné slovenštiny. Mezi slovenskými evangeliky byla oblíbenost Kralické bible zřejmá. Vždyť s tím souvisela celá bohoslužebná řeč v evangelické církvi. V řeči Kralické bible byly napsány zpěvníky, které se u evangeliků na Slovensku používají dodnes.

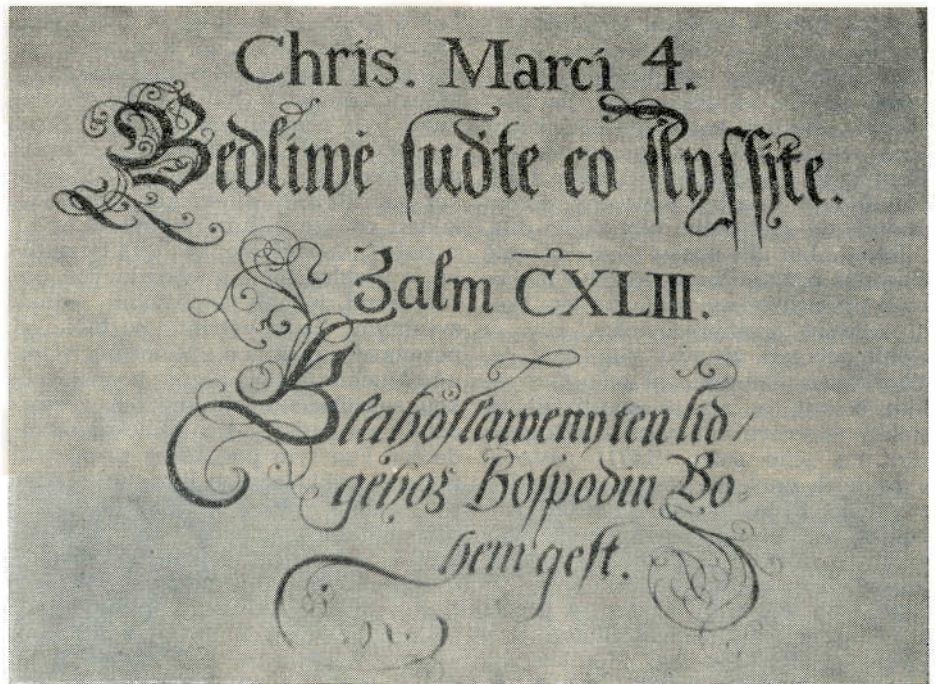
I my, jako adventisté sedmého dne, si velice vážíme Kralické bible. Vždyť ona je pro nás slovem Božím, pokrmem, ze kterého se denně sytíme. Dostávají-li se nám dnes do ruky nové české překlady, obsahující vzhledem k vývoji jazyka modernější výrazy, nemíníme Kralickou bibli odložit nebo zapomenout.

Celé toto číslo Znamení doby je věnováno 400. výročí vydání Kralické bible. Jsou v něm články, které mají vyjádřit náš postoj k Písmu svatému vůbec a ukázat, jak si bible vážíme. Plně se ztotožňujeme se slovy básníka:

„Kniho všech knih, ó, bible Kralická, tys v duši Boží obraz vytiskla. Radostnou zvěst jsi nesla národům, otrokům zvěstovalas svobodu. Denně chci čerpat z tebe posilu, činíš z nás velkou Boží rodinu.“

Popřáli jsme i odborníky — biblisty z jiných církví, prof. Dr. Jana Merella a prof. Dr. Amedea Molnára, aby nám napsali o svém postoji k Písmu. Děkujeme jim, že nám laskavě vyhověli.

Ať pro nás všechny, kteří budeme číst toto číslo Znamení doby, je bible tím, čím byla už Davidovi ve Starém zákonu: světlem na cestě života, té cestě, která vede do života věčného.

ŠESTIDÍLKA

AMEDEO MOLNÁR

Amedeo Molnár je dlouholetý profesor a nyní také proděkan Komenského evangelické bohoslovecké fakulty v Praze.

Překlad a zpřístupnění Písma svatého Starého a Nového zákona, byl velký dar reformace většině evropských národů. Teprve národní bible, srozumitelná všem v běžném sdělovacím jazyce, se mohla stát bezpečnou oporou prohloubenější křesťanské misie a základnou náběhů k vytváření životní kultury ztvárňované apoštolským a prorockým poselstvím. Klasický typ reformační národní bible vytvořil pro země německého jazyka reformátor Martin Luther svým překladem z let 1524—1534. Skoro současně vznikly reformační biblické překlady francouzský, italský, anglický, vesměs pořízené už z původních biblických jazyků, tedy z hebrejštiny pro Starý zákon a řečtiny pro Nový zákon, jehož originální text byl evropským učencům zpřístupněn teprve nedávno jednak edicí nizozemského humanisty Erasma Rotterdamského (1516), jednak velkým vydavatelským podniknutím katolických biblistů na univerzitě v Alcalé (1522).

Zpět k pramenům prvotního křesťanství bylo právě tak heslo reformátorů jako už humanistů a to si nyní na všech stranách vynucovalo nové, věrnější a spolehlivější biblické překlady než jakým byla bible latinská, které po celý dosavadní středověk užívali evropská vzdělanci. První českou bibli důsledně orientovanou na původní znění Písem svatých byla slavná bible, vydaná českými bratřími v Kralicích na Moravě v šesti dílech. První z nich vyšel r. 1579, poslední r. 1594. Kralická Šestidílka, zvláště v jednosvazkové úpravě z roku 1613, měla ve stoletích

17. a 18., třebaže se tehdy za tvrdě protireformace stala knihou zakázanou, požehnaný vliv, překvapivě trvalý a skoro zákonodárný zejména v oblasti českého jazyka a českého písemnictví. Až do doby zcela nedávné zůstala věc evangelia Kristova v našem a do značné míry i slovenském národě spjata s Kralickou bibli. Teprve před polovinou našeho století se začala hlásit o slovo potřeba biblických překladů do nové češtiny a slovenštiny, když modernímu a často málo trpělivému čtenáři zastaral jadrný slovník a větné obraty kralických bratří.

Na kralické žerotínské tvrzi tiskli čeští bratři svou bibli českou tajně. Věnovali stejně velkou péči vlastnímu překladu jako úpravě a výpravě jeho knižní podoby. Šťastným náležením za vedení sestry dr. Vlasty Fialové byly v troskách kralické tvrze za naší generace objeveny zbytky tiskařského zařízení, které bratřím sloužilo. Celá bible i s apokryfy vycházela odtud v nestajných časových lhůtách, které si vynutila nepřízeň poměrů. Před čtyřmi sty lety vyšel roku 1579 Bibli české díl první, obsahující pět knih Mojžišových, rok nato díl druhý s knihami Jozue až Ester, roku 1582 knihy Job až Píseň Šalomounova jako díl třetí. Čtvrtý díl se objevil po pětileté přestávce až roku 1587 a zahrnoval všechny knihy prorocké. Hned roku 1588 následoval pátý díl „Apokryfa“ s knihami Tobiašovou, modlitbou Manasseovou, knihami Judit a Báruch, listem Jeremiášovým, přídavky k Danielovi, třetí a čtvrtou knihou Ezdrášovou, pří-

davky k Ester a knihami Makabejskými, Moudrosti a Eklesiastikus. Nový zákon jako šestý díl Kralické bible vydali bratři až roku 1594. Na jeho vydání nemuseli tolik spěchat, neboť ho už užívali v Blahoslavově překladu, který vyšel dvakrát, roku 1564 a 1568. Blahoslavův text byl upravený potom převzat do kralického biblického díla.

Bratr Jan Blahoslav byl ostatně vlastním průkopníkem českého biblického překladatelství a dlouhá léta školil některé spolupracovníky, aby se mohli odborně věnovat tlumočení celého Písma. Jim věnoval svou Grammatiku českou, v níž se soustředil na otázky jazykové slohovosti a významu slov. Po jeho smrti (1571) pěstoval v bratrích znalecký zájem o překlad a výklad Písma svatého Estrom Rüdinger, jenž přešel z witemberské univerzity k bratrům do Ivančic. Neznáme jména všech spolupracovníků na Kralické bibli, ani míru podílu, s jakým k němu přispěli Ondřej Štefan, Jan Eneás, Izaiáš Cibulka, Mikuláš Albrecht z Kaménka, Pavel Jesen, Adam Felin, Jan Kapito, Jan Němčanský, Jan Efraim, Samuel Sušický, Jiřík Strejce a

Lukáš Helic. Ztrácejí se za dílem jako oddaní služebníci a na naši zvědavou otázku by nejspíš odpověděli slovy Lukášova evangelia 17,10: „Což jsme povinni byli učiniti, učinili jsme.“ Snad by ještě dodali, co k tomuto místu připsali okrajovou poznámkou: „Nic jsme nezasloužili sobě, ale toliko to jsme vykonali, což jsme dlužni a povinni byli.“

Neboť, dopovíme, kralická Šestidílka je překlad bible s výkladovými poznámkami, jednak jazykovými, jednak zvěstnými. Další vydání této bible od poznámek upustila a znemožnila vlastně běžnému čtenáři poznat bohoslovecovou soustředěnost bratrských překladatelů na samo jádro biblického svědectví. Pro tyto poznámky se opatřili nejlepší vykladačskou literaturou, která vzešla z celoevropského reformáčního zápasu o pochopení Božího slova, povědění lidem jednou provždy v Ježíši Kristu. O něm, podle bratrského přesvědčení, svědčí Písmo celé: „Netoliko v Novém, ale i ve Starém zákoně Kristus za mistra a učitele církvi dán, ač rozdílným způsobem“ — připsali k textu Exodu 23,19.

BIBLE ZBLÍZKA

Slovo bible vzbuzuje u mnoha lidí představu objemné a starodávné knihy. V naší době však tato představa již neplatí, protože bible se dnes podobá běžné knize, kterou můžeme obdržet na pultech knihkupectví. Ubral však čas něco na výjimečnosti této knihy? Po

vnější stránce snad ano, ale jinak určitě ne. Bible je stále „Knihou knih“.

Následující řádky jsou určeny pro ty, kteří by se o této neobyčejné knize rádi dozvěděli alespoň ty nezákladnější informace. Seznámíme se s některými jejími knihami, jejich obsahem a představíme si některé muže, kteří stáli u jejího zrodu.

CO JE BIBLE

Pojmenování „bible“ pochází z řeckého slova biblia — knihy, což samo o sobě již naznačuje, že se jedná o více knih. Ano, bible není jedna kniha, ale soubor šedesáti šesti knih. Tato knihovna má dvě základní sbírky. Prvních třicet devět nese název Starý zákon a dalších dvacet sedm Nový zákon. Křesťané bibli také označují termíny „Slovo Boží“ nebo „Písmo svaté“.

STARÝ ZÁKON

Starší sbírka biblických knih — Starý zákon — vznikla v době mezi 15.-5. stoletím před Kristem. Na jejím sepsání se podílely bezmála čtyři desítky autorů a patří mezi nejpřednější literární památky lidské kultury starověku.

První skupinu knih Starého zákona tvoří pět knih Mojžíšových. Pojmenování dostaly podle pisatele — Mojžíše. Tento muž je velkou postavou biblických dějin. Nejprve byl jedním z možných nástupců na egyptském královském trůnu, pak vyhnanecem na poušti a nakonec vůdcem Židů z Egypta do Palestiny.

První kniha — Genesis, kterou Mojžíš napsal během svého pobytu na poušti (polovina 15. století před Kristem), pokrývá dvacet čtyři století lidské historie. Seznamuje nás se stvoře-

ním Země i člověka, představuje nám biblické postavy, jako jsou Adam a Eva, Kain a Ábel, Noe a Abrahám, Izák, Jákob a Jozef.

Druhá kniha — Exodus — hovoří o problémech Židů, kteří přišli ještě jako rodinné společenství z Palestiny do Egypta před velkým hladem, o egyptských ranách, o vyjití z Egypta (polovina 15. století před Kristem) a pochodu pod horu Sinaj, kde Židé obdrželi zákony a postavili bohoslužebnou stavbu svatyni.

Třetí kniha Mojžíšova — Leviticus — popisuje různé zákony, které měly usměrňovat náboženský, sociální a zdravotní život lidu. Čtvrtá kniha Mojžíšova — Numeri — líčí důležité události z cesty Židů od hory Sinaj do Palestiny. Pátá kniha — Deuteronomium — obsahuje závazná Mojžíšova naučení, jež adresoval lidu krátce před svou smrtí a před vstupem do pravlasti.

Dalších dvanáct knih, které tvoří Starý zákon, nazýváme knihami historickými. Pokrývají téměř deset století izraelských dějin. Kniha Jozue popisuje obsazování zaslíbené země Židy, kteří se po staletích vrátili z Egypta. Knihy Soudců, Rut a úvodní část První knihy Samuelovy líčí poměry během předkrálovské doby (14.—11. století před Kristem). V dalších knihách před námi defilují králové, jako byli Saul, David, Šalomoun a jiní. Dozvídáme se rovněž o rozštěpení jednotného království na dvě části a dále o jejich slávě a pádu. Severní — Izraelské království zaniká asi roku 722 před Kristem a jižní — Judské království roku 586 před Kristem. Lid je postupně odveden do zajetí do Assýrie a Babylóna.

Tím však historie Božího lidu a knihy bible nekončí. Dalších pět knih na-

zýváme knihami moudrosti. První z nich, knihu Jobovu, napsal Mojžíš. Tyto nejstarší stránky bible řeší i nejdávnější problém člověka — otázku zla a utrpení. Následující Žalmy nejsou sbírkou žalozpěvů, nýbrž souborem hebrejské poezie na různou tematiku, převládá radostná zkušenost s Bohem. Mezi nejznámější autory žalmů patří David, Azaf a Chóre. Další tři knihy — Přísloví, Kazatel a Píseň Šalomounova — napsal většinou Šalomoun. První dvě jsou sbírkami výstižných přísloví a hluboce moudrých postřehů o životě, zatímco Píseň Šalomounova líčí příběh o lásce dvou mladých lidí, který je také podobenstvím vztahu Krista a jeho lidu.

Poslední skupinou knih Starého zákona jsou Proroci, kteří se ještě dále dělí na „velké“ a „malé“. Velké proroky tvoří Knihy Izaiáše, Jeremiáše, Ezechiele a Daniele. Jejich díla obsahují jak historii a napomenutí, tak i proroctví v pravém slova smyslu. Velmi zajímavá proroctví pojednávají o Kristu, o assyrském a babylónském zajetí a o návratu z exilu. Kniha Daniele zasahuje svými proroctvími daleko do budoucích staletí křesťanské éry, a je proto zajímavá právě v dnešní době. Malých proroků je dvanáct. Obsahem jejich i někdy velmi krátkých knih jsou časová poselství, jež se dotýkají jejich vlastního národa, ale zároveň i rámec přesahují. Tato skupina knih Starého zákona byla napsána během rozděleného království a v době poexilní.

NOVÝ ZÁKON

Novým zákonem nazýváme druhou, mladší a méně objemnou sbírku bible, jež vznikla v prvním století po Kristu. Pojednává o životě zakladatele křesťanství — Ježíši Kristu, dále o vzniku křesťanských sborů na půdě Palestiny, Malé Asie a Evropy za přispění apoštolů.

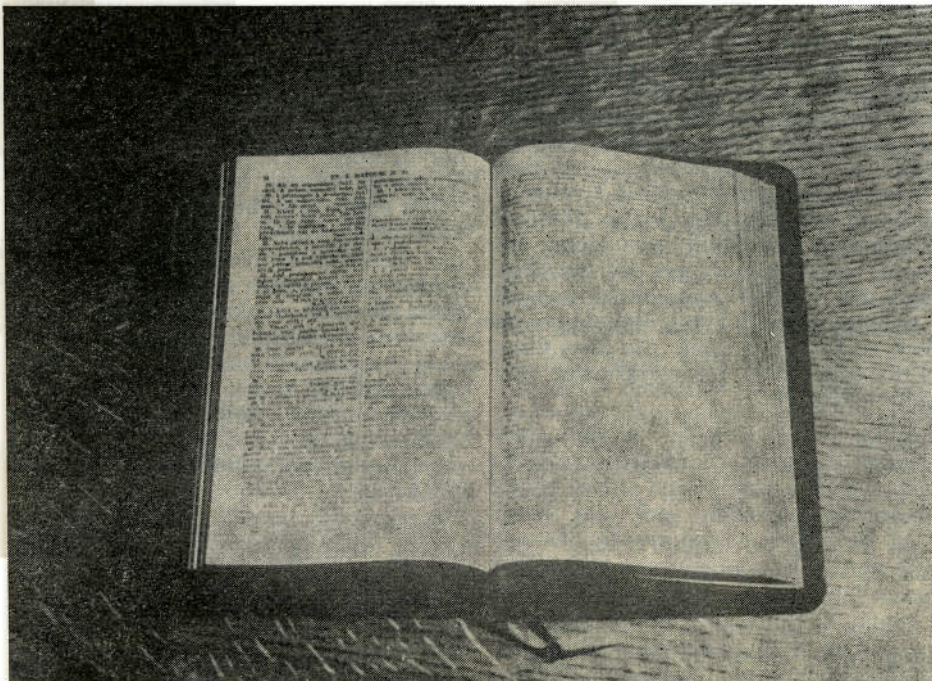
První část novozákonní sbírky nazýváme evangelia. (Slovo evangelium znamená dobrou zprávu o narození, životě, smrti a zmrtvýchvstání Spasitele lidí.) Jsou čtyři a nacházíme v nich úžasná naplnění mnoha starozákonních proroctví o Kristu, jeho životě a učení. V mnohém se sobě podobají. Dva z jejich autorů, Matouš a Jan, byli přímými účastníky Ježíšova působení a patřili ke dvanácti apoštolům. Zbývající dva, Marek a Lukáš, náleželi k „druhé generaci“ a stáli u zrodu velké rodiny křesťanské církve.

Evangelia podávají zprávu o nevěd-ním narození Ježíše, o jeho křtu v Jordáně, pokušeních na poušti a dalším veřejném působení. Všechny události jsou vylíčeny tak dobře, že si čtenář dovede představit atmosféru Ježíšovy doby, v duchu se může posadit mezi ostatní lidi a naslouchat Ježíšovým naučením a skutečně výstižným příkladům a přírovnáním, které nezapomenutelně charakterizují důležité pravdy života. Nikdy z naší mysli nevyjmí podobenství o ztracené ovci a marno-

tratném synu, jež nás poučují o Boží lásce k hřešícím lidem. Z evangelí se také dozvídáme, že Ježíš byl nejenom velikým učitelem, ale i lékařem duchovních a fyzických nemocí. Nakonec nás evangelia zavádějí do Jeruzaléma a činí nás svědky Kristovy poslední večeře s učedníky, jeho zrazení Jidášem, výslechu před židovskými autoritami a Pilátem a nakonec jeho smrti na kříži uprostřed zločinců na golgotském pahorku za branami Jeruzaléma. Zde ovšem vyprávění evangelí nekončí. Vrcholí totiž něčím, co potvrzuje křesťanskou víru. Ježíš nezůstal v hrobě, nýbrž vstal z mrtvých, po čtyřicet dní se setkával s lidmi a nakonec vstoupil

až do Říma, kam se dostal jako vězeň.

Apoštol Pavel je význačnou postavou mladé křesťanské církve. Nezůstaly po něm pouze kvetoucí křesťanské sbory na mnoha místech Římské říše, ale také jeho dopisy, které nazýváme epištoly. Pavel je adresoval jednotlivcům, sborům i národům. Tyto listy obsahují naučení, povzbuzení, osobní zprávy a řešení některých věroučných problémů. Mezi klenoty Pavlových písemností především patří jeho óda na lásku v prvním dopise do Korintu (13. kapitola). Apoštol Pavel však není jediným autorem novozákonních epištol. Dalšími pisateli jsou apoštolové Petr, Jan, Jakub a Juda.

do nebe. Takový je stručný obsah evangelijní zprávy.

Lukáš, původním povoláním lékař a pak také společník velkého misionáře Pavla, napsal kromě svého evangelia ještě jednu knihu Nového zákona — Skutky apoštolů. Seznamujeme se v ní s rozmachem křesťanství v 30. — 60. letech prvního století po Kristu. Spolu s apoštoly můžeme navštívit velká města antického světa, jako jsou např. Efez, Korint, Atény a Řím. Křesťanská církev se však rodí na území Palestiny a pak teprve proniká za její hranice. Skutky apoštolů líčí poutavým způsobem zážitky několika předních učedníků, především nám však přibližují apoštola Pavla. Saul — tak se Pavel jmenoval před svým obrácením — nepatřil mezi dvanáct Ježíšových učedníků a zpočátku nebyl ani stoupencem křesťanství. Řadil se mezi úhlavní nepřátele nové víry a za svou životní náplň považoval likvidaci křesťanů. Avšak ze Saula se stal Pavel, z velkého pronásledovatele velký zastánce a propagátor křesťanství. Lukáš nám přibližuje jeho život od obrácení u bran Damašku přes jeho misijní cesty na Kypr, do Malé Asie, Řecka a posléze

Poslední knihu Nového zákona — Zjevení — napsal apoštol Jan v době svého vyhnanství na ostrově Patmos. Je to jediná prorocká kniha Nového zákona (prorocké stati se ovšem nacházejí i v dalších knihách této druhé části bible). Mnohé věci ze Zjevení nejsou na první pohled pochopitelné, ale hloubavému čtenáři se po systematickém studiu odhalí úžasná proroctví o postavení a životě církve ve světových dějinách. V širokém panoramatickém obraze můžeme sledovat církev od jejího vzniku až do vyvrcholení dějin ve druhém příchodu Ježíše Krista a obnovení původního harmonického světa, v němž bude vymýceno zlo.

Bible je zvláštní kniha jak svým obsahem, tak i svými nároky na čtenáře. Žádá, aby k ní člověk přistupoval s úctou, odložil ducha kritiky a nechal se jí vyučovat. Je to kniha, jež dala miliónům lidí útěchu a povzbuzení, sdělila pravdu o srdci člověka a ukázala cestu k lepšímu životu a ke spasení. Bible není pouze svědectvím o náboženských představách předků a knihou velkého lidského génia, ale je především Božím slovem k člověku. Otevřme tedy její stránky a čtème v ní.

M. GLAND

Proč ještě dnes věřím bibli

Každá doba má své předsudky. Po-daří-li se některé odstranit, objeví se nové. Vzpomínám si na jednoho muže, který se velice divil, že já — mladý člověk — čtu bibli. „Takové pohádky!“ „Vy jste četl něco z bible?“, ptal jsem se. Odpověď byla typická: „...ale kdepak, na takové hlouposti nemám čas.“ To je člověk ovládaný předsudky. Odsuzuje něco, co vůbec nezná. Bylo by smutné, kdybychom my, kteří se chlubíme velkou kulturní minulostí, měli předsudky vůči knize, která vlastně formovala dějiny našeho národa. Bible ovlivnila myšlení Jana Husa i Amose Komenského. Malé Kralice se staly slavné díky této knize. Máme-li předsudky vůči bibli, nemůžeme pochopit skutečnost, že pro její rozšíření mezi lid kraličtí vydavatelé nasadili v nebezpečí i svůj život. Řeknete — no jistě, to byla jiná doba. Ale dnes víme, že to jsou přece jen překonané věci. Máme výhrady.

Bible mluví o Bohu, a Bůh není. Ovšem, pokud si představujeme Boha jako stařečka sedícího na obláčku mezi buclatými andělíčky, jak jej kreslí Jean Effel, pak máme pravdu. Takový Bůh není. Ale tak nám také bible Boha nepředstavuje.

Věřím v Boha bible právě proto, že ho ta stará kniha představuje takovým způsobem, že ho můžeme přijmout i dnes, kdy toho víme o vesmíru neporovnatelně více, než lidé v době jejího vzniku. Bible hovoří o Bohu, který „bydlí ve světle nepřístupném“, jehož myšlení není podobné našemu, který má nekonečnou moc a moudrost. Pisatelé bible se odvolávají na Boží autoritu a tvrdí, že to on přikázal, aby psali.

Jaké máme důvody, abychom mu věřili? Oni tvrdí, že Bůh je. Na základě čeho tvrdíme my, že Bůh není? Přemýšlej o tom, proč se domníváš, že Bůh není. Že to říká většina lidí? Kdo to řekl jim? Nějací učené lidé? Mohou to zjistit, že Bůh není? Probádali jsme už celý vesmír? Může mít člověk jistotu? Skeptik Voltaire na závěr svého

života vyznal: „Celý život jsem bojoval proti Bohu, ale co když jsem se mylil?“

Mnohé omyly mohou mít pro nás dalekosáhlé následky. Omyl ve vztahu k bibli nás může stát věčný život. Zkusme předsudky odstraňovat postupně, tak jak se objevují v naší mysli. Možná, že právě teď jsme si vzpomněli: „A co zavržení Koperníka a pronásledování Galileiho, nedělala to církev na základě bible?“ Víme, o co jde, ale přesto si připomeňme alespoň hlavní informace. Ve 2. století našeho letopočtu napsal řecký učenec Ptolemaios spis o pohybu planet. Zemi určil jako střed, kolem kterého se všechno točí. Tento názor později přijala církev a dále jej rozvíjela z teologického hlediska. V bibli v knize Jozue čteme o boji mezi Hebrejci a Amorejci. K večeru se vítězství klonilo na stranu Hebrejců, ale noc mohla překazit konečné vítězství. Proto Jozue volá k Bohu: „Slunce zastav se ... a měsíc ... i zastavilo se slunce a stál i měsíc.“ (Jozue 10,12-14).

Celý středověk chápal tato slova pod vlivem Ptolemaiových názorů. Když Koperník uveřejnil výsledek svého bádání o pohybu Země kolem Slunce a Galilei jej pomocí dalekohledu potvrdil, církev jim oponovala uvedeným citátem z bible a jejich názory odsuzovala. Je nutno dodat, že Koperník i Galilei byli hluboce věřící mužové. Museli vyřešit problém, jak vysvětlit rozpor mezi svým pozorováním a textem bible. Dochoval se nám dokument — dopis, který Galilei poslal svému žákovi Banedetu Kastelimu, který odpovídá na otázku, jak se má zachovat křesťan, když zjistí, že si výroky Písma svatého a vědy odporují. Galilei napsal: „Bible se nikdy nemýlí, ale mohou se mylit její vykladači.“

Vykladači se opravdu mylili, protože se nechali ovlivnit astronomem z Alexandrie. Jozue ve své odvážné modlitbě použil slova, která i my běžně používáme, když říkáme — „zapadá slunce, vychází měsíc“ a podobně. Jak bychom to měli říkat astronomicky správně? Jozue sledoval něco jiného než astronomický výklad. Tak to chápal Koperník, Galilei i Kepler, kteří přestože odhalovali tajemství pohybu planet, pokorně se skláněli před nekonečným Bohem a v úctě před jeho Slovem. Svými objevy nestáli proti bibli, ale proti špatnému výkladu bible.

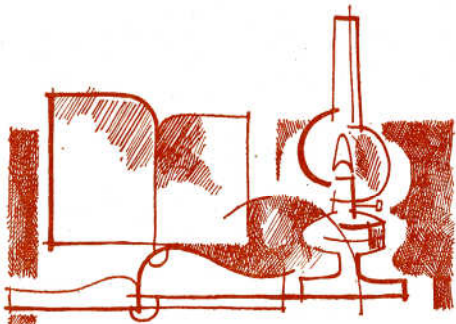
Někdo možná ukáže na jiný text Písma, aby dokázal, jak nevědecké názory bible šíří: „Zemi založil jsi na pi-

lířích, aby se nehnula navěky“ (Žalm 104,5). V tomto textu nejde o astronomický výklad, ale o básnickou oslavu Boha Stvořitele. A básník si může dovolit používat takové výrazy, aby zdůraznil svoji myšlenku v tomto případě o stálosti Země.

Hovoříme-li o astronomii, přečteme si výrok z knihy Jobovy, který upevňuje moji víru, že bible je Bohem inspirovaná: „Rozprostřel sever nad prázdnem, a Zemi zavěsil na ničem“ (Job 26,7). Máme za to, že v době, kdy byla psána kniha Jobova, v 15. století před Kristem, panovaly nejnemožnější názory o tom, co drží Zemi v prostoru. Moudří Řekové ještě o tisíc let později si představovali, že Země spočívá na hřbetě želvy, slona nebo nějakého obra. Písmo však říká přesně to, co my víme dnes. Země visí na ničem. Jestliže to „nic“ dnes učeně nazýváme „gravitace“, pak o ní zase víme jen tolik, jako kniha Jobova (o „ničem“).

Věda potvrzuje, že bible mluví pravdu. V rozporu s bibli jsou jen lidské domněnky, teorie a hypotézy, které se opravují a mění, tak jak stále roste poznávání přírody. Myslím na to vždy, když vidím komíny hodonínské elektrárny. Z určitého místa se jeví jako jeden, protože jsou v zákrytu, ale stačí popojet kousek dál a zjišťujeme, že ve skutečnosti jsou čtyři. Albert Einstein při rozhovoru s jedním duchovním řekl: „Já si vážím bible, ale věřím matematice. U vás to bude asi naopak.“ „Mylíte se,“ praví duchovní. „Bible i matematika jsou pro mne jen rozdílné projevy téže Boží přesnosti.“ Udivený Einstein pokračoval: „Ale kdyby se jednoho dne na základě matematických výzkumů ukázalo, že vědecké závěry odporují bibli?“ Na to duchovní odpověděl: „Vážím si matematiky tak vysoce, že byste pane profesore neměl ustát v počítání, pokud byste ve svých výpočtech tu chybu nenašel.“

Bible není vědeckou knihou. Nebyla napsána proto, aby nás informovala o světě, ve kterém žijeme. Pokud se však o takových věcech zmiňuje, je vždy přesná. Nejvíce to dokázala archeologie — věda o minulosti. S nadšením jsem kdysi četl knihu „Bohové, hroby a učenci“ — román o archeologii. Tam čteme v kapitole „Kniha o věžích“: „V bibli stojí psáno o pomstě Boží skrze Assyrské, o stavbě Babylónské věže, o honosném Ninive, o králi Nabuchodonozorovi ... Ve stoletích křesťanské víry bylo každé slovo bible nepopiratelné a každé její písmeno svaté. Doba osvícenství přinesla kritiku.

Přesto však totéž století, v němž se kritika materialistických filozofů změnila v permanentní pochybování, přineslo současně důkazy, že bible obsahuje ve svém jádru hodně pravdy. Rovná jako mlat byla Země mezi Eufratem a Tigridem. Jen tu a tam se zvedaly tajuplné pahorky. Beduíni, kteří tu zastavovali a krmili své velbloudy, nevěděli nic o slovech bible, která tuto zemi popisovala. Bylo třeba podnětu, s nímž by přišel čínorodý muž, bylo zapotřebí několikrát zabořit rýč.“

A pak čteme jedním dechem o tom, jak Botta zabořil rýč a objevil Ninive a sledujeme Koldeweye při objevení Babylóna, žasneme nad genialitou Grotefenda, který rozluštil klínové písmo, abychom nakonec mohli číst slova: „Bible, označovaná vědou 19. století za sbírku legend, měla pravdu...“

V posledních letech vyšla u nás celá řada knih o práci a objevech archeologů, které překvapivě potvrdily přesnost biblických zpráv. Můžeme být hrdí, že i český vědec se podílel na této práci významným objevem. Profesor Bedřich Hrozný rozluštil písmo starých Chetitů. Samotné objevení národa Chetitů a jejich říše je velkým potvrzením pravdivosti bible, jelikož o nich mluvila původně pouze bible. Dějiny tohoto objevu poutavě zaznamenal Vojtěch Zamarovský v knize „Za tajemstvím říše Chetitů“. Proč bych neměl číst bibli, když každý nový objev potvrzuje její pravdivost?

Někdo možná namítne: „Jako historický pramen se bible možná osvědčila, ale co to má společného s Bohem? To přece ještě nedokazuje, že by Bůh ovlivňoval její pisatele.“ Mám za to, že autor Písma předzvěděl tuto námitku. Jednotliví pisatelé vždy znovu a znovu připomínají, že byli puzeni Du-

chem Božím, aby psali. Apoštol Pavel to vyjádřil slovy: „Veškeré Písmo pochází z Božího Ducha...“ (2 Tim 3,16).

Největším důkazem toho jsou biblická proroctví. Ježíš Kristus prohlásil: „Řekl jsem vám to nyní předem, aby ste potom, až se to stane, uvěřili.“ (Jan 14,29). Může člověk předvídat budoucnost? Poznáváme minulost, prožíváme

přítomnost, ale není v silách člověka říci, co bude zítra, za rok, nebo desetiletí. I když se o to člověk pokouší, nemá velkou naději na úspěch.

Člověk nemůže předvídat budoucnost. V bibli promlouvá Bůh ústy Izaiáše proroka: „Já jsem Bůh a není jiného, jež od počátku oznamuje konec a před dávnem to, co se ještě nestalo.“ (Iz 46,9.10). Jestliže bibličtí pisatelé pravdivě předvídají budoucí události, pak to nemohli mít sami ze sebe, protože to není v lidských silách. Zbývá nám jen jedině, přiznat, že jim to řekl někdo vyšší. Starozákonní proroci předpověděli pád a zánik velkých a mocných měst starověké Mezopotámie — Ninive a Babylóna a třeba také i Tyru v době, kdy tato města byla na vrcholu svého rozkvětu. Dnes můžeme jen pozorovat, jak přesně se tato pro-

roctví naplnila. Právě archeologie hovoří o tom, jak tato města upadla úplně v zapomenutí a jak je teprve rýče archeologů znovu dostávaly na denní světlo.

Naplnění biblických proroctví můžeme sledovat nejen pomocí archeologických objevů. I my sami jsme součástí splnění biblického proroctví. V druhé kapitole proroka Daniele čteme o snu, který měl babylónský král Nabuchodonozor. Bůh ukázal Danielovi výklad snu, Daniel z Božího pověření předpověděl dopředu běh světových dějin. V šestém století před Kristem předpověděl, že po Babylónu vystoupí ještě tři světové říše. S úžasem čteme, jak tento prorok tisíc let dopředu předpověděl rozpad poslední světovládné moci Říma a netrpělivě čteme, co přijde dál. Bible praví: „A že jsi viděl železo smíšené s hlinou, ukazuje, že se přízniti budou lidé vespolek, ale nepřidrží se jeden druhého, tak jako železo nedrží s hlinou“ (Dan 2,43). Tak popisuje Písmo naši dobu. Říká, že přes všechno úsilí o sjednocení to bude stále rozdělený svět. Nakolik je to pravda, můžeme posoudit každý sám. Ale co bude dál? Vezměte bibli a čtěte druhou kapitolu knihy Daniele proroka.

Věřím bibli. Světové dějiny, příroda i vědecké poznatky mi potvrzují, že je to kniha, která nemá obdoby, vpravdě kniha života. Jsem vděčný bratrským překladatelům i králickým tiskařům, že se vystavovali riziku uvěznění, i smrti, jen aby dali našemu národu tak vzácnou knihu. Je rádkyní žijícímu, útěchou nemocnému, nadějí sklíčenému. Je vzácná a jedinečná, protože obsahuje zprávu o spasení. Každý, kdo nezaujatě prostuduje tuto knihu, prohlásí s Ježíšem: „Slovo tvé, Bože, je pravda!“

BOŽÍ DAR SPASENIA

A. ŠTEFANEČ

V prístupe k Písmu je nám zřejmé, že úspešný rast „v múdrosti a milosti“ nezávisí od toho, s akou pietou či pohotovosťou túto knihu v rukách obriacime, ale ako oohotne, učenívo a vytrvalo v nej pod povrchom hľadáme to „jedno potrebné“, čo ako skrytý poklad treba nájsť a záručivo zužitkovať.

E. G. Whiteová výstižne nazýva knihu kniž „učebnicou vedy o spasení“. To preto, lebo v Písme nás oslovuje Božia reč, ktorá nielen chce, ale ako „meč na obe strany ostrý“ (zákon a evanjelium) má aj moc nás „urobiť múdrymi na spasenie“ dnes práve tak, ako otcov viery, čo v dobách minulých v tomto Božom odkaze hľadali a nachádzali blbinu bezpečnosti.

„Veda o spasení je vedou všetkých vied...“

To je najvyššie štúdium, do akého sa človek môže pustiť... Toto štúdium podnietiť myslieť a povzniesť dušu ako žiadne iné“ (Ed, str. 126). „Čím viac sa blíži koniec času, tým pilnejšie by sme mali študovať plán spasenia, aby sme jasne rozumeli, ako vysoko si Boh cenil záchranu človeka“ (RH 7. 10. 1899).

ZAČNEME TEDA OD ADAMA

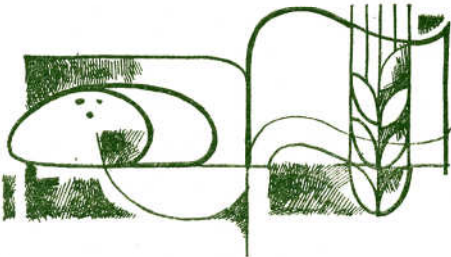
Človek ako Bohom stvorená, od neho závislá a jemu zodpovedná bytosť mohol zostať korunou tvorstva tým, že by bol dôverivou poslušnosťou Božiemu slovu spĺňal pôvodný stvoriteľský zámer. Bola to súčasne podmienka trvalého obecnstva s Bohom v priestore tvorivej „slobody detí Božích“ s perspektívou stáleho rastu a netušeného rozvoja „od slávy k sláve“ vždy novej. V ta-

komto vzťahu lásky a poslušnosti mali spoloču „ranné hviezdy zvučne plesat a jasat všetci nebesáňa“ (Jób 38,7).

REBELOM BEZ PRÍČINY

Pravdivo ktosi poznamenal, že bez 3. kapitoly knihy Genesis by sme ďalší obsah Písma nechápali. Pri všetkej stručnosti, preda len zrozumiteľne sa tu svedčí, že pádom sa vzťah človeka k Bohu dostal do polohy zločinu a trestu. Len čo sa hriech postavil voči Stvoriteľovi vyzývavo hrdó, Božie varovné slová začali platiť bolestne tvrdo: „Odplata za hriech je smrť!“ A ak je kľatbou zlého činu, že stále musí páchať zlo, potom odpoveďou zvrchovanej Spravedlivosti je „hnev Boží na každú nepravosť“. Hriech neposlušnosti zvrátil u človeka

dobry poriadok Boží natoľko, že zo syna stal sa zlosyn, z priateľa nepriateľ a tvor „na Boží obraz“ dostal podobu „rebela bez príčiny“. Rúcho slávy spadlo a objavila sa nahota. Z edenskej pohody do nehostinných mimorajských podmienok odchádza bezmocný burič, tulák poznačený tiesnivou prázdnotou po Bohu, vzieraný strachom a úzkosťou, v práve poznaanej osamocujúcej slobode, v ktorej sa „pripasť ozýva pripasťou“ a „márnosťou nad márnosť“ javí sa všetko,

o čo sa odteraz bude chcieť oprieť. V takejto autonómii je totiž človek v nepôvodnom, neprirodzenom postavení voči všetkému.

„A na zemi nikto a na nebi nikto viac mu už nepodá pomocnú dlaň; kde koncom veľkej páchnu, zostáva samotný, sám... Rovnako ďaleko tam i späť.“
vonku i vnútri jeden svet.“

(Ibsen)

SMRT PREŠLA NA VŠETKÝCH

Keďže človek zhršil celý, celý je hriešny a celý prepadá Božiemu odsúdeniu: „Istoine zomrieš!“ Keď sa nad tým o tisícročia neskôr zamýšľa apoštol Pavel, dodáva: „Ako skrze jedného človeka hriech prišiel na svet a skrze hriech smrť, — a tak smrť prešla na všetkých, pretože všetci zhršili“ (Rím 5,12). Odtvdy podnes platí: „Si prach a do prachu sa vrátiš.“ Smrť je strašná skutočnosť. Všetci cítime, ako nás denne stíha a berie nám odvalu spriatelí sa s ňou. Stále na ňu hľadíme ako na votrelca a nepriateľa, ktorý nevyberavo ničí a šliape to najdrahšie. Nepomáha nijaké asketické sebazapieranie ani kult života, márnny je vzdor, nič nedocielia ani cnosti nezavážia ani klamná útecha o nesmrteľnej duši prechodne uväznennej v smrteľnom tele a zvodné melódy okluzizmu len dotvrdzujú ľudskú bezmocnosť tvárou v tvár všeládnnej smrti a temnému hrobu. Smrť ako dôsledok hriechu je opakom stvorenia z ničoho; je deštruktívna, ničivá — je zničiteľná. Práve v smrti sa hriech jedinečne pravdivo vyníma ako transparent ničoty s bezútešným výhľadom: „Zanechajte nádej, kto sem vstupujete!“ (Dante).

NÁDEJ PROTI NÁDEJI

Pri strašnej vláde smrti a hrobu by to naozaj tak aj bolo, keby už hneď po páde do hriechu v rozsudku nad pokúšiteľom nebolo zaznelo Božie uistivé zaslúbenie: „Položím nepriateľstvo medzi teba a ženu, medzi tvoje potomstvo a jej potomstvo; ono ti rozmliaždi hlavu a ty mu schvatneš päťu“ (1 Moj 3,15). Aj keď adresované „hadovi“, tieto slová mali byť posolstvom evanjelia človekovi. Pán Boh akoby nimi ubezpečoval, že pomer obráti tak, že nové priateľstvo človeka s práve poznaným nepriateľom sa v Semeni ženy zmení na nepriateľstvo, a vzťah človeka k Bohu z polohy viny a odpłaty za hriech ako spravodlivej odpovede Božej bude odteraz iniciatívne zhora určený vzťahom Božej odpúšťajúcej lásky (milosti) a dôverivej poslušnosti zo strany Semena ženy, aj keď mu toto podujatie rozdrví „päťu“.

Nevieme, ako jasne Adam chápal Boží plán vykúpenia; môžeme však byť istí, že

v týchto slovách je potešivé ubezpečenie, že hriech nebude trvať večne, že príde Vykupiteľ, že premárnená vláda bude obnovená a že šťastie raja znova zavládne. Odteraz až do konca ústrednou témou biblickej zvesti je evanjelium spásy.

Aj keď Boží prisľub počíta so zotrvačným pasťosením nepravosti a nezamičuje ani dynamiku napätia „veľkého sporu“ medzi pravdou a lžou, predsa už z prvej spasnej zvesti presvitá víťazoslávna „moc Božia na spasenie každému, kto verí“.

Ľáto Božia moc transformuje strach a chvenie človeka na potrebnú „bázeň pred Hospodinom“. Strach by totiž bol zostal strachom a úzkosť chvením, smrť prevždy odpátou za hriech a hrob desivým prilytkom mŕtvych, keby z Bozej strany nezasvitla „nádej proti všetkej nádeji“, že Ten ktorý dobrý dielo stvorením započal, vykúpením ho aj dokoná a že aj keď vinnika „nenechá bez trestu“ (2 Moj 34,7), predsa len on sám môže „ospravedniť bezbožného“ (Rím 4,5).

Kým hriech strachu rozdeľuje a tak vládne, bázeň pred Hospodinom naproti tomu sa bojí Boha (pre svoj hriech) a očakáva jeho súd, ale spokojne prijíma Božie „milosť na milosť“ tam, kde sa rozhojnil hriech. Martin Luther výstižne uvádza každé Božie prikazanie priznačným „Máme sa Pána Boha bať a máme ho milovať...“ Jasne tým naznačuje, že vo „vede o spasení“ je bázeň pred Hospodinom „počiatkom múdrosti“ (Pris 9,10).

„Podme len a súdme sa...“

Hospodin vraví: „Ak sú vaše hriechy ako šarlát, môžu zbledieť na sneh; ak sú červené ako purpur, môžu byť ako vlna“ (Iz 1,18). Len tam, kde je reč o súde nad hriechom ako prestúpením Božieho zákona, možno hovoriť o Bozej milosti v záujme hriešnika. Boh totiž súdi hriech, aj keď omilosťuje hriešnika. Cesta Božej vernej a iniciatívnej lásky zacielená do konkrétnosti ľudského hriechu je cestou milosti. „Milosť je Božia vlastnosť preukázaná voči nehodným ľuďom. My sme ju nehľadali, ona vyhľadala nás. Boh nám radostne udeľuje svoju milosť nie pre naše zásluhy, ale preto, že si to vôbec nezaslужujeme. Jediným dôvodom jeho milosti je naša veľká úbohosť“ (MH, str. 161).

Cirkevný otec Augustín zvykol vravieť: „Gratia est gratis“ — milosť je zadarmo. Nie preto nám ju Boh ponúka zadarmo, že by ho nič nestála, ale preto, lebo inak nám je nedostupná. Božia milosť chce byť zadarmo, ale nie nadarmo. Nás síce nestála nič, ale Darcu stála všetko, lebo v dare svojej milosti Pán Boh dal seba. Milosť obsahuje všetko potrebné, „aby nezahynul, ale večný život mal každý, kto verí v neho“ (Ján 3,16). Ak je v milosti všetko, potom hriešnik sa smie spoľahnúť na Božie uistenie: „Dost máš na mojej milosti!“ (2 Kor 12,9). Toto „dost“ bolo tiež „všetkým“ aj pre najväčšieho hriešnika, za akého sa „apoštol milosti“ — Pavel — pokladal. Chcieť viac znamená netušiť, že v milosti je naozaj všetko a zabúdať, že k daru milosti patrí aj vlastná slabosť, pretože Božia „moc sa v slabosti dokonáva“. „Nikto, kto nevie prijímať svoju slabosť a svoje fažkosti ako dar obetujucej sa lásky Spasiteľovej, neprinesie oslobodivé slovo nešťastnému svetu“ (J. L. Hromádka). Nedocenať on všetko Božej milosti znamená podceňovať jediný zdroj odpustenia a ospravedlnenia.

PROSTREDNÍK MILOSTI

Kde inde sa však Božia moc výraznejšie dokonávala ako v zástupnej bezmocnosti Syna Božieho na kríži? V obvyklých pochybách nad veľkosťou vlastnej viny či nad nútnosťou takej a toľkej okľuky kvôli hriechu nás Písmo volá po odpoveď na Golgotu, kde „stojí kríž, aj keď sa krúti svet“. Aj

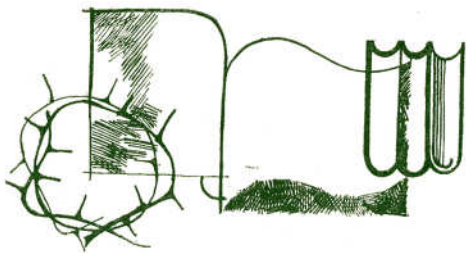
v premenách času možno tu počuť: „Bože môj, Bože môj, prečo si ma opustil?“ Tenlo výkrik Syna človeka je akousi ozvenou z ľudskej strany na onú prvú Božiu otázku zacielenú do úzkosti a strachu prvého človeka: Prečo si opustil svojho Stvoriteľa? „Adam kde si?“ Eden a Golgota, raj a popravisť, Syn Boží a Syn človeka, Moc i bezmoc pospolu!

„Kristova obeť ako zmierenie za hriech je tou veľkou pravdou, okolo ktorej sa zoskupujú všetky ostatné pravdy. Každá pravda v Božom slove, ak má byť správne pochopená a docenená, počnúc 1. knihou Mojžišovou až po Zjavenie, musí sa študovať vo svetle, ktoré žiari z golgotského kríža. Syn Boží vyvýšený na kríži — to je ten slávny monument milosti a obnovy, spasenia a vykúpenia“ (GW, str. 315).

Golgota je predovšetkým Boží súd nad hriechom. Súdi tu svätý a spravodlivý Boh, ktorý pritom obracia pomer tak, že podľa veľkej rady pokoja v zastúpení Adama prvého Syn Boží (ako druhý Adam) berie na seba všetku vinu i následný trest. Kristova smrť nebola teda ani tragickým skonom zasneneho mystika, ani unáhleným rozsudkom hŕstky ľudí nad politickým buričom. Kristova zástupná smrť i celý jeho život boli uskuťtočením Božej vôle a len s takýmto predznačením má pre nás spasný význam. Žiadna iná smrť by nás nemohla s Bohom zmieriť. Čo robil Boh pre záchranu človeka, to ochotne a z lásky k nemu robil aj jeho Syn, Ježiš Kristus. Jeho smrť ako dobrovoľná obeť Otca i Syna je paradoxným výrazom Božej lásky.

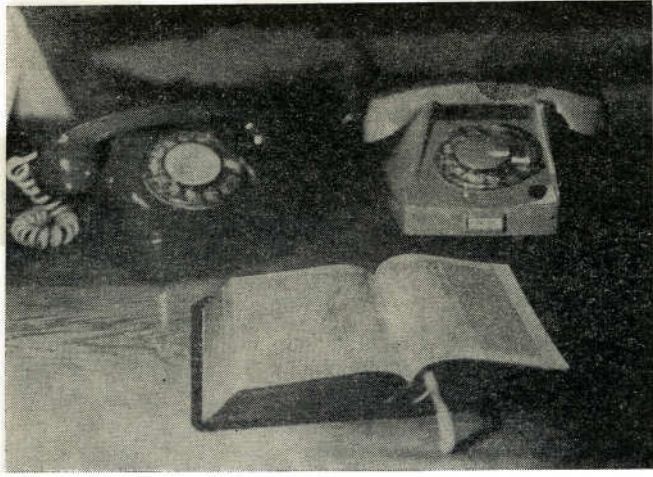
Krajne výstižné sú tu slová: „S Kristom sa zachádzalo, ako sme si to zaslúžili my, aby sa s nami naložilo, ako si zasluhoval on. Bol odsúdený za naše hriechy, na ktorých nemal nijakého podielu, aby sme my mohli byť ospravedlnení jeho spravodlivosťou, na ktorej sme nemali nijakých zásluh. Vytrpel smrť, ktorá patrila nám, aby sme my mohli získať život, ktorý patril jemu. Jeho javzami sa nám dostalo uzdravenia.“ (DA, str. 25).

Tu je teda stred plánu spasenia, Prostredník milosti pre každého, kto verí. Tu je tá úzka cesta a tesná brána, čo vedie do života. Kristus povoláva padlých z temnoty hriechu k slávnemu svetlu evanjelia. On ospravedľuje svojou milosťou na základe svojho zmierenia na Golgote. On usmerňuje nohy hriešnika na cestu k nebesám.

V starozákonnom mene „Immanuel“ — „Boh s nami“ (Iz 7,14) a v novozákonnom mene „Ježiš“ (Mat 1,21) dostal Syn Boží „meno nad každé meno“ (Fil 2, 9). Nebolo totiž a nie je „spasenia v nikom inom, lebo nebolo dané pre ľudí iné meno pod nebom, v ktorom by sme mali dôjsť spasenia“ (Sk 4,12). Celým svojim pozemským dielom, utrpením, smrťou a zmŕtvychvstáním sa Ježiš Kristus stal našim Obhajcom. „Kto bude žalovať na vyvolených Božích? Je to Boh, ktorý ospravedľuje. Kto ich odsúdi? Je to Kristus, ktorý umrel, ba i zmŕtvých vstal, je na pravici Božej a sa aj prihovára za nás“ (Rím 8,33-34). Tým všetkým Boh dvíha človeka z poníženia, z bahna hriechu.

(Pokračovanie v ďalšom čísle)

BIBLE

kniha pro děti i rodiče

Cím může být bible pro děti?

Je možno bibli dětem číst a mnohému z ní je naučit zpaměti. V tom případě je to kniha příběhů jako jiné. Je však také možno bibli otvírat a nacházet v ní Boha. Potom se bible — pro Boží lásku — stává knihou zavazující.

V bibli děti také poznají, že jsou věci, o nichž se nedá smlouvat, že jsou jen dvě cesty — k životu a ke smrti — a je možno jít jen po jedné z nich; že jsou jen dva pánové — a jen jednomu je možno sloužit. Proto je třeba se umět rozhodovat. A včas. Jen dítě dobře živené Božím slovem bude „umět zavrhout zlé a zvolit dobré“ (Iz 7,15).

Tak bylo živeno i dítě — Ježíš. Svatá Písma mu byla zdrojem poznání. Poznal na nejvíce především svůj úkol, našel své místo. Jen proto, že mu matka — Bohem vedená — předkládala proroctví, uměl Ježíš při návštěvě nazaretské synagogy najít slova z Izaiášovy knihy: „...poslal mě kázat zajatým propuštění a slepým navrácení zraku, propouštění raněné na svobodu...“ (Luk 4,18). Měl jasnou představu o tom, co od něj čeká nebeský Otec.

Mladý člověk, který zná své místo a ví, že Bůh má s ním svůj plán, si nepřipadá, že běží jen aby „rozrážel vítr“. Necítí se jako neuzitečná tráva v zahradě, kde každý hledá plody.

Dítě nezůstane dítětem. Jen aby rodiče nezapomněli, že na život je třeba být připraven. Snad jsou si jisti, že jejich

dítě se umí samo a dobře rozhodovat a za svým rozhodnutím stát.

Ale přijde také něco zvenčí. Křesťané tomu říkají pokušení. Často bývají zrádná, potměšilá, falešná. A ještě přicházejí zkoušky — to bývají ostré, hluboké rány. Co všechno se přitom odehraje v nepřipraveném srdci! Kolik obžalob, hořkosti — a ještě zůstane určitě strach z dalšího pokušení nebo zkoušky.

Zná bible radu pro takové situace? Ano. Bůh povzbuzoval svůj lid, když se blížil nepřítel, slíbil, že pomůže, i když bude boj těžký. Pán nabízel svou moc, ve které se mělo posílit srdce bojujících. A z dětí Nového zákona si snad nejspíše vzpomeneme na Krista a jeho učedníky. Nechápeme, kolik času věnoval tomu, aby učedníky připravil na blížící se zkoušku na Golgotě, která byla zkouškou a pokušením i pro ně? Právě proto, že se chvěl o jejich spasení, řekl jim před těmi těžkými dny v Jeruzalémě: „Ať se srdce vaše nechvěje...“ (Jan 14,1).

Z bible máme tedy učit děti také postoj ke zkouškám, aktivnímu postoji, ve kterém nám Bůh dává poznat, že on může dát utrpení smysl.

A tak je dítě pod vlivem Božího slova i Ducha připravováno pro znovuzrození. Pro chvíli, kdy pochopí, že jsou dva světy. Ten, který vidíme kolem sebe, a ten, který vnímáme duchovně. Poznává, že jsou věci, o nichž se musí uvažovat duchovně. Snad prá-

vě zde začíná křesťanství. Zde se člověk stává stoupencem Krista, který sám učil Nikodéma, jak je nutné se znovuzrodit, vejít celou svou bytostí do jiného světa.

Ale to je už osobní zkušenost, veliký příběh v křesťanově životě.

JAK UČIT BIBLI?

Nadchly vás někdy, milí rodiče, nesmírně prosté i hluboké pravdy bible tak, že jste byli schopni je s vroucím srdcem učit své děti? Znáte sami tu starou Boží knihu jako slovo nesmlouvavé, zavazující, a přece těšící? Víte sami, kde je vaše místo v životě? A ještě více. Jste křesťany, nebo jen umíte o Kristu vyprávět?

Děti mnoho nedají na poučování. Rozhodující je pro ně život rodičů. Ani ne tak jeden úctyhodný, příkladný čin — ale všední každodenní příklad. Rozhodující je styk se zralým, milujícím člověkem, který sám pochopil Boží zákony služby. Bible nám dává takový příklad otce rodiny:

Bůh povolal Abrahama, aby učil jeho slovu; vyvolil jej, aby byl otcem velkého národa, poněvadž věděl, že Abraham bude své děti i čeled vyučovat přikázáním Božího zákona. A to, co dožadovalo Abrahamovu učení moci, byl jeho vlastní život. Jeho velká rodina sestávala z více než tisíce osob. Mnozí z nich byli sami hlavou rodiny a nemálo z nich se teprve před krátkou dobou obrátilo z pohanství. Takové společenství vyžadovalo pevnou ruku u kormidla; tady by neobstálo váhavé vystupování. Bůh řekl Abrahamovi: „Nebo znám jej; protož přikáže synům svým a domu svému po sobě“ (1 Moj 18,19). Abraham však prosazoval svou autoritu tak jemně a moudře, že získával srdce. Tak mohlo být o něm dále řečeno: „Nebo přikáže, aby ostříhali cesty Hospodinovy, a činili spravedlnost a soud.“ A Abrahamův vliv se šířil i za hranice jeho vlastní rodiny. Kdekoliv rozbil svůj stan, založil také oltář pro bohoslužbu a oběti. I když byl stan přenesen, oltář na onom místě zůstal; a mnohý kočující Kananejce, který poznal Boha právě zásluhou věrného Abrahama, se u takového oltáře zdržel, aby obětoval Hospodinu. (EGW)

Učme děti hledat v bibli. Nestací, aby jen věděly, co si jiní o bibli mysleli, co o ní učili. Každý člověk se bude Bohu zodpovídat sám za sebe, a proto má sám zjistit, co je pravda. A Kristus, na jehož poznání závisí věčný život, slibuje: „Hleďte, a naleznete...“ (Mat 7,7).

Máme-li probudit a posílit lásku ke studiu bible, využijme každé chvíle bohoslužeb. Čas ranní a večerní pobožnosti by měl být nejkrásnějším a nejpůsobivějším z celého dne. Nevnášejme do těchto chvílí nic nelaskavého a tíživého, protože rodiče i děti se tu scházejí proto, aby se setkali s Ježíšem a uvítali anděly ve svém domově. Pobožnost má být krátká, ale plná života, přízřivobná okolnostem. Časem se může její forma poněkud měnit. Ať se všichni účastní čtení bible i učení a a často opakují Boží zákon. Probudíme zájem dětí, když jim dovolíme, aby samy vybraly místo, které budeme číst. Ptejme se jich na to, co jsme četli a dovolme jim klást otázky. Opravdu se snažme objasnit význam přečteného nebo vyprávěného. Zafadme do pobožnosti kromě modlitby i společný zpěv, i kdyby to byl jen jediný verš.

Má-li pobožnost skutečně splnit svůj účel, musí být věnována pozornost přípravě. Je přirozené, že to bude vyžadovat úsilí, uvažování a nějakou oběť, ale náhama bude bohatě odměněna. (EGW)

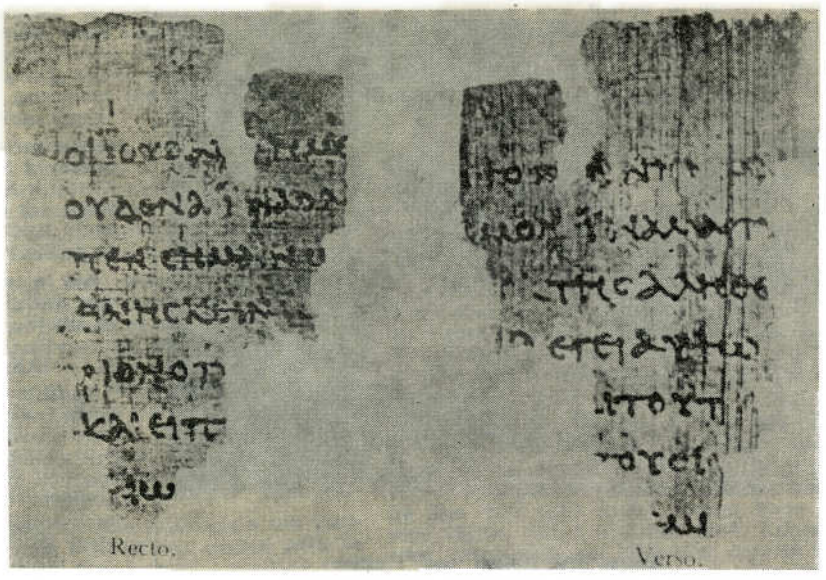
O bibli se často mluví jako o pokladu. Rozumějme tomu přirovnání. Není pokladem, který máme skrývat, ale pokladem, který máme hledat. Nerisujeme, že my nebo naše děti prožijí život bez tohoto bohatství jen proto, že poklad bylo těžko získat.

Každá lidská bytost, ať je její životní účel jakýkoli, může se slovem Božím v rukou prodlévat v takové společnosti, jakou si sama zvolí. Na stránkách této knihy může rozmlouvat s nejněžnějším a nejlepšími jedinci lidského rodu a může naslouchat hlasu Věčného, který promlouvá k lidem. Když přemýšlí a rozjímá o věcech, „na něž andělé touží popatřit“ (1Petr 1,12), sdílí jejich společnost, sleduje kroky nebeského učitele a naslouchá jeho slovům, jako když učil na hoře, na pláni nebo u moře. Může i na tomto světě žít v ovzduší nebes. Všem na zemi, kteří jsou v soužení nebo pokušení, může předávat myšlenky naděje a tužeb po svatosti. Takový člověk bude sám přicházet blíž a blíže ku prahu věčného světa, až se otevrou brány, ať mohl vejít. Nebude tam cizincem. Hlasy, které jej uvítají, budou hlasy těch, kteří byli jeho společníky na zemi, když pročítal Písma a které se již na tomto světě naučil poznávat a milovat. Ten, kdo prostřednictvím slova Božího žil na zemi ve spojení s nebesy, bude se tam cítit jako doma. (EGW)

Pavla ŠUSTKOVÁ

SPOLEHLIVOST NOVOZÁKONNÍHO TEXTU

Nejstarší rukopis Nového zákona

Lidé často kladou otázku, zdali dnešní text Písma svatého je zaručeně textem původním a neporušeným. Jako odpověď otiskujeme s povolením autora zkrácený text dvou kapitol z knihy „Radostná zvěst Nového zákona“ (Praha 1973).

Autor — Jan Merell — profesor Nového zákona, stál donedávna v čele Cyrilo-metodějské bohoslovecké fakulty v Praze — Litoměřicích. V roce 1937 v Paříži sám objevil a publikoval vzácný papyrus, nejstarší rukopis evangelia Lukáše, který pochází pravděpodobně z doby kolem roku 200.

NĚCO O ORIGINALĚCH NOVÉHO ZÁKONA

Evangelia i ostatní knihy Nového zákona byly napsány v prvním křesťanském století. Jak bychom si přáli, aby se originál některého evangelia nebo jiné knihy Nového zákona někdy našel. Pokusíme se nasnížit, jak asi prvopisy novozákonních knih vypadaly, jak byly napsány a proč se nám nezachovaly. Proč nemáme naději, že se někdy některý originál Nového zákona nalezne?

Látka, na níž se psalo, se zhotovovala z rostliny zvané Cyperus papyrus. Dářilo se jí nejlépe v Egyptě, hlavně u Nilu. Lodyha této rostliny se rozřezávala na tenké proužky, ty se kladly křížem přes sebe, polévaly lepem, lisovaly a sušily na slunci. Tak vznikala látka na psaní nazývaná papyrus. Neměla ovšem tu trvanlivost jako pergamen, ba ani jako náš dnešní papír. Podnebním, užíváním a zvláště vlhkostí nesmírně trpěla. Zpravidla nevydržela déle než dvě století. Pak se papyrus rozpadával.

V této době se užívalo na psaní tzv. svitku, tj. delšího papyrusového proužku, na který se psalo pouze po jedné straně a který se stácel na hůlku.

Také knihy Nového zákona byly pravděpodobně napsány na papyrus. Pisatelé obyčejně nepsali sami, nýbrž diktovali písaři. Tak víme např. o listě Pavla k Římanům, že apoštol národů tento list diktoval Tertiovi. Pavel napsal list v roce 57—58 v Korintě a do Říma poslal epištolu po jáhence Fébe. S jakou radostí byl asi list v Římě přijat? Ale častým čtením a rozvíjováním se v papyru začaly objevovat trhliny. Představený obce vidí nebezpečí, že při větším poškození listu může být porušen i smysl Pavlových slov. Nezbyvá nic jiného, než dokud je ještě čas, dát list apoštola Pavla přepsat. A tak je zhotoven první věrný, revidovaný opis listu Pavla k Římanům. Pravděpodobně byl opis pořízen zase ještě na papyrus. Často se stávalo, že přicházeli do Říma i křesťané z jiných církví, třeba z Korintu nebo z Efezu. Když se dozvěděli, že i v Římě, právě tak jako u nich v Korintě nebo v Efezu mají list velkého apoštola, zatoužili přinést opis tohoto listu do svých domovů. A tak se

stávalo, že prvokřesťanské sbory měly opisy například listu Pavla i ostatních knih Nového zákona. Tímto způsobem vznikaly v jednotlivých obcích sbírky novozákonních knih a množily se sbírky všech novozákonních spisů.

Sledujme další osudy listu Římanům. Byly to doby kruté pronásledování, kdy nepřátelé křesťanů vyhledávali právě jejich posvátné knihy, aby je pálili a ničili. Proto představený římské církve dobře uložil originál listu. Konce pronásledování se však již nedočkal. Jako celá řada jiných stal se i on obětí pohanské krutosti. Když pronásledování ustalo, marně byl originál listu hledán. Ztratil se. Naštěstí však již existovalo několik věrných a spolehlivých opisů.

Roku 313 byla ediktem Milánským dána křesťanům svoboda. Nyní nastala doba, kdy mohly být posvátné knihy bez bázně a bez trestu opisovány. To bylo v první polovině 4. století. V té době se začalo užívat již jiné látky na psaní, daleko pevnější a trvanlivější, totiž pergamenu.

Z tohoto století jsme až do nedávné doby měli nejstarší rukopisy knih Nového zákona. Byly to zvláště dva pergamenové kodexy — kodex Vatikánský a Sinajský, v nichž byl zachován věrný text Písma svatého.

Staré papyry se zachovaly téměř jedině v Egyptě. Díky papyrům, zachovaným z doby Kristovy, si můžeme učinit představu, jak asi vypadaly originály a první opisy novozákonních knih. Většina z nich byla asi psána běžným písmem denního života, kurzívou. Opisy byly již psány pravděpodobně písmem unciálním, tj. běžným písmem pro literární díla. Psalo se bez mezer, bez interpunkcí, některá slova se zkracovala, zvláště posvátná jména.

I o rozměrech jednotlivých originálů novozákonních knih si můžeme učinit pravděpodobné představy. Kratší epištoly byly napsány na jednom listu papyru. Obyčejně se složily, upevnily nití zajištěnou hliněnou pečeti a odeslaly adresátovi. Delší epištoly a knihy byly napsány do svitků různé délky. Délka svitku evangelia Matouše byla asi 9 metrů, Marka asi 6 m, Jana asi 7 m a Lukáše 10 m.

NEJSTARŠÍ SVĚDCI NOVOZÁKONNÍCH TEXTŮ

Po staletí a tisíciletí byly papyry ukryty v egyptském písku, aniž kdo tušil, jaký vzácný poklad je tam uložen. Historie nálezů papyrů — tak jak ji známe dnes — začíná až koncem 18. století.

Celé století od roku 1778—1877 je dobou soukromých vykopávek. Všechny tyto nálezy byly zastíněny vykopávkami v okolí Fajumu ve zříceninách bývalé Crocodilopolé, pozdější Arsinoe. V zimě 1877—78 totiž při okopávání rumišť přišli feláhové (rolníci)

na spousty papyrů nejrůznějších druhů. Papyry se dostaly nejdříve do Káhiry a odtud byly rozprodávány do ciziny. Po tomto nálezu dochází již k soustavnému pátrání pod vedením odborníků, tak nutnému pro vědecké účely. Do evropských knihoven a muzeí nastal příliv nejrůznějších papyrů. Byly to jednak papyry literární (díla antických spisovatelů), jednak papyry neliterární, doklady denního života (dopisy, smlouvy, kvitance atd.). I tato druhá skupina papyrů má význam pro poznání způsobu života a kultury právě doby Kristovy a doby apoštolů. Podávají věrný obraz antického života. Jsou to svědectví malých lidí. Sedláci, řemeslníci, vojáci a matky mluví k nám o svých starostech a pracích. Nejednen výraz, který býval například v listech Pavla nejasný, se těmito nálezy objasnil.

Vykopávky a nálezy egyptských papyrů dávaly naději, že budou nalezeny i papyry s textem Písma svatého. Mohlo se předpokládat, že budou nalezeny i opisy bible starší než pergamenové kopie ze 4. století, protože křesťanství v Egyptě bylo velice rané. A skutečně, do konce minulého století byly při vykopávkách nalezeny i papyry s textem biblickým. Byly to však zpravidla jen malé zlomky s několika verši. Až roku 1930 byla splněna touha po větším nálezů. Je tu nálezy papyrů nazvaných po americkém milionáři, který je zakoupil — papyry Chester Beatty.

Profesor H. Junker zakoupil v Káhiře několik papyrů s biblickým textem pro vídeňskou národní knihovnu. Papyry vzbudily ve Vídni pozornost ředitele H. Gerstlingera pro své stáří i pro zprávu, že existuje ještě větší počet fragmentů u jistého obchodníka. Bylo pátráno po osudu ostatních papyrů, ale obchodník sdělil, že papyry byly již prodány. Za několik měsíců se objevila v Times roku 1931 senzační zpráva ředitele a prvního knihovníka britského muzea F. Keniona, že známému soukromému sběrateli Chester Beattymu se podařilo zakoupit vzácné biblické papyry. Když pak zaslal Kenion do Vídně fotografii z kodexu evangelia Matouše, ukázalo se, že londýnské fragmenty a vídeňské fragmenty jsou tímž kodexem, a proto stejného původu. Další část papyrů se ještě dostala do majetku Michiganské univerzity. Historie nálezů není doposud dosti jasná, protože papyry našli domorodí feláhové, kteří podrobnosti nálezů ze zjištěných důvodů zpravidla utajují. Od obchodníků se podařilo zjistit, že domorodci našli papyry v hliněné nádobě zakopaně v zemi.

Co vše bylo nalezeno? Jaké je stáří papyrů? Potvrdily věrnost dnešního textu, či ukázaly jeho nespolehlivost? Z Nového zákona byly nalezeny zlomky všech čtyř evangelí, zlomky Skutků apoštolských a Zjevení Jana. Nejbohatší byl však nálezy z listů

Pavla. Podle svorného úsudku papyrologů pocházejí z 3. století, a to většinou již z první poloviny tohoto století. Zachoval se nám tedy text Nového zákona ještě o jedno století starší než text nejstarších pergamenových kodexů. Text těchto rukopisů je v podstatě věrným textem dnešním. Výstižně proto napsal zemřelý bibliista P. Lagrange, že největší senzaci těchto rukopisů je, že nepřinesly žádné senzace.

Mimofádný rozruch vzbudil v roce 1935 sice nepatrný zlomek biblického papýru, který však byl významný svým stářím — zlomek z evangelia sv. Jana (papýrus Rylands Greek 457). V roce 1920 získal známý papyrolog Green Fels v Egyptě četné fragmenty papýrů. Po léta ležely v trezoru v John Rylands Library. Až v roce 1935 C. H. Roberts mezi nimi našel a dešifroval papýrus s textem 18. kapitoly evangelia Jana. Papýrus je 9 cm vysoký a 6 cm široký popsaný 114 řeckými písmenky. Roberts dokázal, že jde o list z kodexu napsaného v Egyptě kolem roku 125 po Kristu. Byla to skutečná senzace, protože jde o nejstarší rukopis s evangelijním textem. Tedy již před rokem 150 bylo evangelium Jana, které vzniklo v Efezu v Malé Asii na konci 1. století známo a opisováno až v Egyptě. V roce 1956 překvapil svět ženevský univerzitní profesor Victor Martin publikací papýru s dvěma třetinami evangelia Jana a v roce 1958 se zbývající třetinou. Opět jde o zbytek kodexu z Egypta. Byl napsán nejpozději v polovině 2. století po Kristu. Takže je asi o 200 let starší než pergamenové kodexy. Na sto čtyřech listech obsahuje téměř bez mezer Janovo evangelium.

Vedle papýrusových opisů mají pro text Nového zákona největší význam rukopisy ze 4.—9. století psané na pergamentu velkými stojatými navzájem nespojovanými písmeny. Až do objevu papýrů Chester Beatty byly tyto rukopisy hlavním pramenem novozákonních textů. Nález starších textů na papíru jen potvrdil jejich věrnost. Nejdůležitější kodexy jsou:

Kodex Vatikánský. Nazývá se tak proto, že je uložen ve Vatikánské knihovně. Má 734 listů. Na 142 listech je Nový zákon. Ve Vatikánské knihovně se nacházel již před rokem 1475. Jeho textově kritická cena byla odhalena na počátku 19. století. Odborníci jej datují do 4. století.

Kodex Sinajský je rovněž ze 4. století. Má 346 pergamenových listů, z nichž Nový zákon obsahuje 147 listů. Historie tohoto vzácného kodexu je velmi zajímavá. V roce 1844 navštívil soukromý docent z Lipska Konstantin Tischendorf klášter sv. Kateřiny na Sinaji. Zabýval se studiem novozákonních textů a doufal, že ve starém klášteře (založen roku 530) nalezne rukopisný materiál pro své studium. Pátral v knihovně po rukopisech Nového zákona, ale marně. Nakonec spatřil v koutě objemný koš naplněný papírem. Koš vyprázdnil a ke své radosti spatřil na dně pergamenové listy. Tischendorf listy vyňal a zjistil, že 129 pergamenových listů obsahuje řecký překlad Starého zákona (Septuagintu). 43 listů mu představený kláštera daroval. Po návratu do Lipska jejich text uveřejnil.

Jakmile se mu naskytla příležitost, vydal se Tischendorf roku 1853 znovu na Sinaj. Tentokrát jeho cesta výsledek neměla. Houževnatý vědec se rozhodl ke třetí cestě na Sinaj. Předem si však zajistil podporu a doporučení ruského cara Alexandra II., který byl pro ortodoxní mnichy nejmocnějším spoluvěrcem. V lednu 1859 vstoupil Tischendorf potřeť do kláštera. Po týdenním neúspěšném pátrání v klášteře chtěl odejít. Nakonec byl pozván do cely mladého ekonoma kláštera, který mu ukázal větší počet pergamenových listů zabalených v červené látce. Těžko vylíčit Tischendorfovu radost, když nejenom spatřil 86 listů, které objevil již před 15 lety, nýbrž ještě dalších 70 listů s textem Starého zákona, ale také 147 listů s textem Nového zákona. Mezi listy rukopisů byly také dva vzácné starokřesťanské spisy „Barnabášův list“ a „Pastýř Hermův“. Dříve než byl kodex uložen v petrohradské knihov-

ně, pořídil Tischendorf za podpory ruského cara nákladné vydání kodexu ve čtyřech svazcích. Leningradská knihovna v roce 1933 kodex prodala do Anglie.

Kodex Alexandrijský pochází z 5. století. Víme, že od roku 1098 byl majetkem alexandrijského patriarchy. V 17. století byl kodex přenesen do Konstantinopole a roku 1627 byl věnován anglickému králi Karlu I. Dnes se nachází v britském muzeu. Obsahuje Starý i Nový zákon.

Kodex Efréma Syrského je uložen v národní knihovně v Paříži. Původně obsahoval celou bibli, dnes pouze zbytky Starého zákona a dvě třetiny zákona Nového. Je znám pod jménem Efraemi rescriptus, t. j. přepsaný. Je to tzv. palimpsest. Původní biblický text byl totiž ve 12. století smazán a na pergamen byly napsány z úsporných důvodů traktáty Efréma Syrského.

V následujících stoletích počet kodexů stále roste. Pro své mládí byly tyto pozdější kodexy kritikou dlouho zanedbávány. Ale nejnovější studium ukázalo, že i tyto rukopisy mohou mít značný význam, protože ne jeden z nich byl zhotoven podle dobré staré předlohy.

Přirozeným a nutným důsledkem tohoto ohromného počtu manuskriptů (s lekcionáři více než 5000), jsou odchylky čtení, tzv. varianty, v jednotlivých rukopisech. Již v minulém století byl text Nového zákona podroben pravě pitvě a výsledek vyzněl v naprostý prospěch Nového zákona. Anglický učenec F. J. Hort po celoživotním studiu novozákonních textů mohl napsat: „Sedm osmín novozákonního textu je bez odchylek. Pouze jedna osmina textu má podle různých kodexů různá čtení, ale ve většině případů se jedná pouze o přehození slov anebo o bezvýznamné pravopisné, gramatické a stylistické odchylky. Podstatných variant je ve skutečnosti velmi malý počet.“

Největší počet variant připadají na evangelia, protože byla nečastěji opisována. Zajímavým zjevem také je, že zpravidla v prvních kapitolách se vyskytuje méně variant než v pozdějších. Opisovač — je to lidské — kdž se zrozsáhl, polevil ve své pozornosti. Tak původcem variant byl např. omal někde slovo nebo celý řádek. Jindy vznikly varianty omylem sluchu. Text býval často vnika omylem do textu marginální ti se říkalo „i“ místo „é“, docházelo k častým záměnám těchto slabik. Například v první Petrově 2,3 v některých rukopisech čteme: „Dobrotivý je Pán (Chrétos)“ v jiných: „Kristus je Pán (Christos)“. Velmi často vznikla omylem do textu marginální poznámka — poznámka připsaná na okraj listu. Koupista domníval se, že patří do textu, vložil ji do svého opisu, jakoby pocházela od biblického autora. Taková místa bývají ve vydáních Nového zákona dávana do závorky.

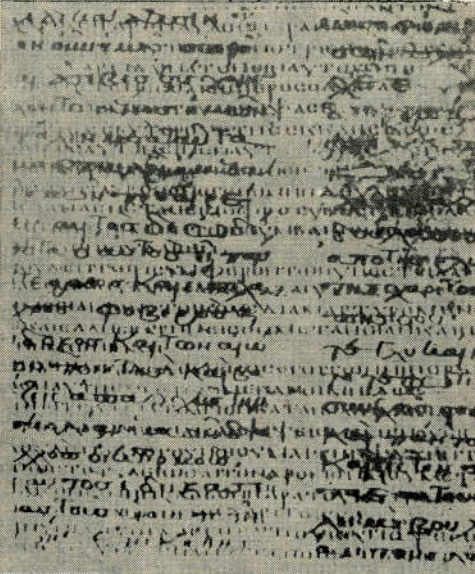
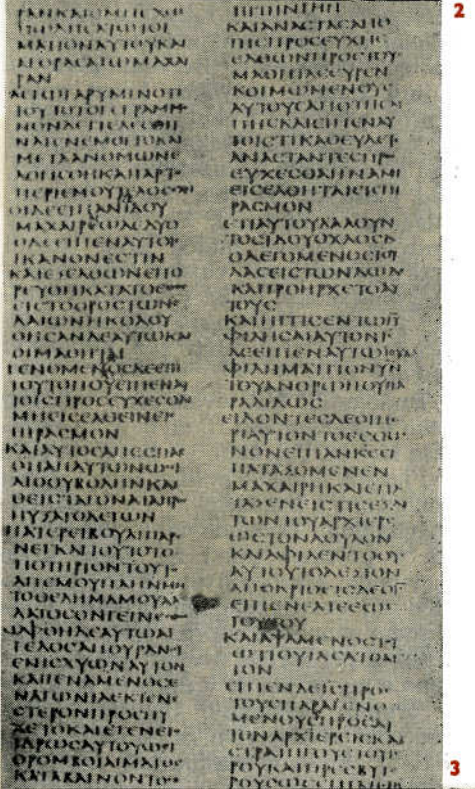
Podstatnou část variant tvoří přehozená slova, vynechaná nebo opakovaná slova. Úmyslně vytvořené odchylky jsou pouze gramatické a stylistické opravy. Mezi zachovanými řeckými rukopisy Nového zákona není manuskript, ve kterém by se jevila vážnější stopa bludařského porušení.

Po celé ulnulvé století byl s oblibou hodnou plí a filologickou přesností pitván text Nového zákona. A výsledek? Nejednou proti původní vůli kritiků byla potvrzena a ověřena naprostá spolehlivost novozákonního textu. Nejnovější nálezy papýrusových rukopisů tuto věrnost ještě více potvrzují. A klidně tvrdíme, že každý nový nález bude novým potvrzením věrnosti a spolehlivosti Písma svatého. Bůh nám nedal v bibli jenom Slovo Boží, nýbrž bděl, aby se toto Slovo dochovalo neporušené až do našich dob.

1 Sinajský klášter

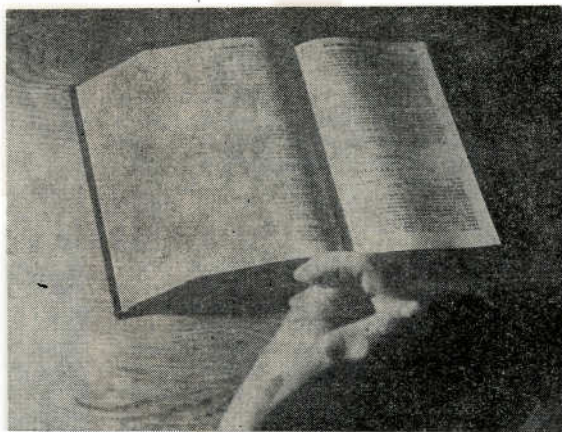
2 Sinajský kodex

3 Infračervená fotografie Kodexu Efréma Syrského. Pod novějším písmem je zřetelný původní text Nového zákona.

PRAKTICKÉ POUŽITÍ PÍSMO

MILOSLAV ŠUSTEK

Bibli můžeme číst jako každou knihu od začátku do konce, od první kapitoly do poslední, *od desky k desce*. Takto se seznámíme s dějinami spásy. Dočteme se tu o stvoření nebe i země, o šťastném životě v Eden, o pádu do hříchu a vypovězení z ráje, o zkušenostech patriarchů. Budeme sledovat dějiny Izraele, uslyšíme kázat velké proroky, ucítíme tlukot jejich horoucího srdce. Budeme plakat s Jeremiášem nad zříceninami Jeruzaléma a chrámu, nad judskými zajatci, muži, ženami, mládenci a dívkami. Při čtení knihy proroka Daniele budou před našimi zraky pochodovat vojska babylónská, médsko-perská, řecká i římská. Uvidíme tu světové dějiny v kostce, na jejichž konci zřídí Bůh své království pokoje.

Budeme-li číst evangelia, uvidíme jako v přehledném filmu celý život Ježíše Krista. Uslyšíme jej kázat na hoře i u jezera, budeme svědky jeho tichých rozhovorů s Nikodémem a s ženou Samaritánkou. Dočteme se o jeho utrpení, o potupné smrti na dřevě kříže i slavném zmrtvýchvstání, o jeho posledním evangelizačním příkazu i vítězném nanebevstoupení. Naše srdce se rozohní při zprávě o vylití Ducha svatého a my půjdeme v duchu s apoštoly a prvními křesťany. Uslyšíme jejich radostné svědectví o zmrtvýchvstání Kristu. Budeme naslouchat horlivým kázáním Petra a Jana, ale zvláště nás zaujme svědectví apoštola Pavla, který neváhá všude vypravovat zkušenost svého obrácení na cestě do Damašku. Při čtení jeho epístoł ucítíme tlukot srdce tohoto Ježíšova svědka, který zpečetl krví své věrné svědectví. Při studiu dvaadvaceti kapitol poslední knihy bible — Zjevení Jana, na začátku každé prorocké scény uslyšíme slova vidoucího z Patmosu: „A viděl jsem ... viděl jsem ...“ Zjistíme, že tato kniha obsahuje konečné vyřešení všech záhad v lidských dějinách. Mluví o příchodu Krále králů a Pána pánů, o novém ovzduší, o nové zemi, v níž přebývá spravedlnost. Málokterá kniha může tak hluboce uchvátit, pohnout, povznést, naplnit útechou a radostí. Jako oslňující reflektor vrhne světlo na plochy věčnosti bez hranic. Až skončíme systematickou četbu této knihy i celé bible, zvoláme s Janem v živé advent-

ni naději: „Přijdiž tedy, Pane Ježíši!“

Proto mohu každé upřímné duši, která hledá pravdu, doporučit četbu Písma „od desky k desce“. Je to pozehané studium, konáme-li je bez předsudků a s prosbou o vedení Duchem svatým, jenž nás dle Ježíšova výroku uvádí do „všech pravd“. Vděčně se spokojíme s tím, co jsme pochopili, a věříme, že ostatní nám dá Pán Bůh poznat postupně podle toho, jak budeme prakticky prožívat obecenství s ním.

Dnes bych však chtěl ukázat, jak ještě jinak je možno s velkým užitekem číst bibli. Můžeme ji totiž používat i jako *vzácnou knihu modliteb*. Bývají vydávány tzv. modlitební knížky, kde jsou uvedeny různé vzory a druhy modliteb, jako například modlitby ranní, večerní, v den Páně, při památce večere Páně, při sňatku, při pohřbu, v nemoci a soužení, modlitba ženicha, modlitba nevěsty apod. Pokud jsou tyto modlitby sepsány v duchu Písma a biblického učení, jsou adresovány samému Bohu, který je dárce každého dobrého daru a který pro Ježíše Krista, našeho Pána, může naše prosby vyslyšet

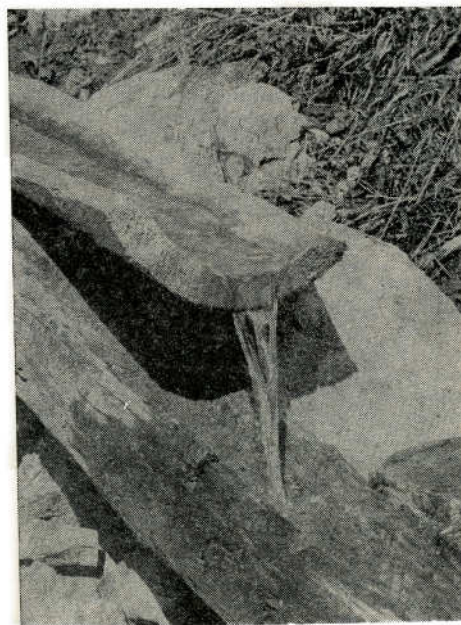
Nesmíme však zapomenout, že proroci i apoštolové a zkušeni křesťané všech věků se modlivali svými vlastními slovy v různých situacích, jak je k tomu pudil Duch Boží. Takové prosby vycházejí přímo ze srdce. Nejsou sice tak vzorně sestaveny jako ony v modlitebních knížkách, ale Duch Boží může takto mocněji zapůsobit na modlitebníka. Hospodin rád přijímá prosté modlitby svých dítek a dobře jim rozumí. Pamatujme však, že i takovými nepřípravenými modlitbám jsme se učili od svých zkušenějších bratří a sester, od svých věřících otců a matek, podobně jak tomu bylo u apoštolů, kteří prosili Pána Ježíše, aby jim dal vzor modlitby. Volali: „Pane, nauč nás modlit se, jako i Jan učil učedníky své!“ (Luk 11,1).

Jak je dobré a užitečné pomalu a pozorně číst z bible různé modlitby, učít se jim z paměti a tím se přímo spojit s Bohem v duchu Pána Ježíše, apoštolů, proroků, patriarchů, žalmistů! Doporučuji modlit se denně modlitbu Páně z evangelia Matoušova 6,9-13. Modlíme se jí pomalu a důstojně. Nepronášíme ji mnohokrát za sebou, abychom „nebyli marnomluvní jako poha-

né“ (v. 7), ale můžeme pronést jednu prosbu a žádat Boha, aby se uskutečnila v našem životě; například: „Pane, ať je posvěceno tvé jméno v mém životě i dnešního dne! Posvět mé myšlenky, má slova, mé skutky, abych vedl tobě posvěcený život! — Přijď království tvé! Nejdříve ono duchovní království, jež záleží ve spravedlnosti, pokoji a radosti v Duchu svatém! Pane Ježíši, kraluj v mém srdci; ovládni je cele! Ale přijď také jako Král králů a Pán pánů, přijď tvé království trvalého pokoje, kde už nebude smrti, žalu a bolesti. — Staň se tvá vůle při mně i dnešního dne! Tak jak ji uskutečňují miliardy nebeských bytostí, nechť ji praktikují také já! Až přijdeš ve své slávě, Pane, až učiníš konec všemu zlu a hříchu, bude se konat tvá vůle všude, jako v nebi, tak i na zemi! Dej mi každodenní chléb pro časný život, dej mi pak zvláště duchovní chléb, abych nežil jen pro časnost, ale hlavně pro věčnost! Děkuji ti za Pána Ježíše, jenž je tím „chlebem živým“, děkuji za jeho svaté Slovo. — Opuť mi moje hříchy a dej mi ochotného ducha k odpuštění pro ty, kteří by se v lidské mdlobě nebo zlobě proti mně prohřešili. — Nedopouštěj na mne pokušení, ve kterém bych klesl. Vytrhni mne milostivě z něho a zbav mne od zlého Tvé je království, moc i sláva na věky!“

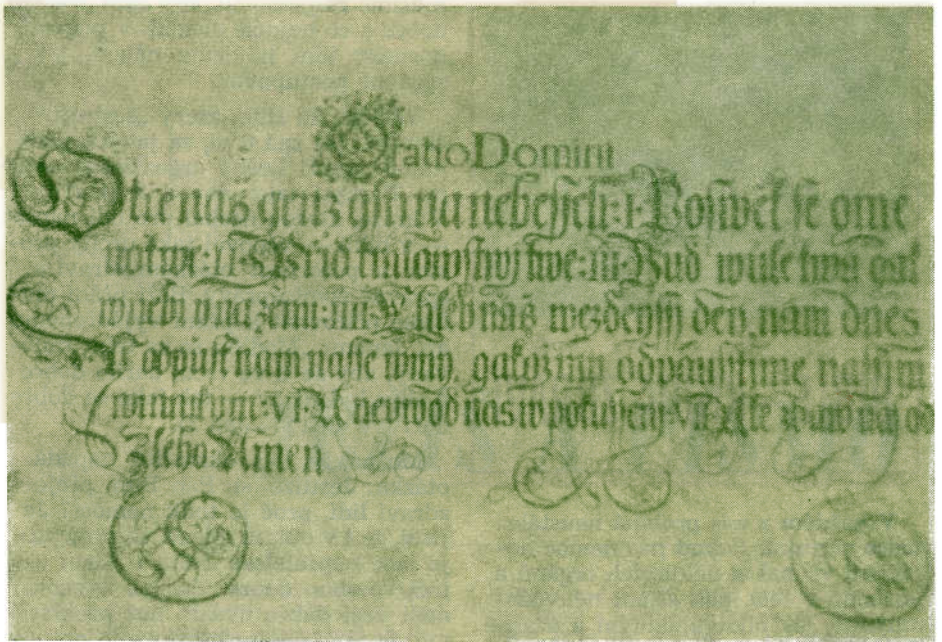
Modlitbu Otčenáš bychom si měli ve své bibli podtrhnout, naučit se jí zpaměti a uplatňovat ji v životě. Říkáme „umět něco jako Otčenáš“. Je mnoho takových, kteří ji neznají; jak málo lidí se opravdově modlí tuto modlitbu; málo je těch, kteří ji převádějí do praxe! Kristus nám ji dal jako vzor. Naši povinností je modlit se a žít podle tohoto vzoru.

Nezapomeňme také, že v bibli je jedna kompletní modlitební kniha. Je to *žaltář* se sto padesáti modlitbami, je to zpěvník se sto padesáti písněmi, je to sbírka sto padesáti nádherných duchovních básní. Evangelista Spurgeon přirovnává knihu žalmů ke starozákonn-

ní svatyni, v níž je také nejsvětější místo — svatyně svatých neboli velevsvatyně. Za takovou symbolickou velevsvatyni považuje 51. *žalm*, ve kterém David hluboce lituje svého hříchu, prosí o radost ze spasení, přistupuje před Boží tvář se zkroušeným a potřeným srdcem. — Budeme-li se často modlit tuto modlitbu, zvláště když nás bude Duch Boží obviňovat z nějakého hříchu, zakusíme moc jejího požehnání. Modleme se ji celou pomalu, vroucně a pokorně. Ztotožněme se s Davidem a poznáme, že Bůh nikdy nepohrdne zkroušeným srdcem.

Podobně se modleme 130. *žalm*, když budeme „na dně“, v hlubinách bezradnosti a smutku Volejme vroucně se žalmistou: „Z hlubokosti volám k tobě, Hospodine Pane, vyslyš hlas můj, nakloň uši svých k hlasu pokorných prosb mých. Budeš-li nepravosti šetřiti, Hospodine Pane, kdo obstojí? — Očekávám na Hospodina, očekává duše má, a ještě očekává na slovo jeho.“ Když nemůžeme v noci spát pro bolest, úzkost a bezradnost, čtěme a modleme se 77. *žalm*, od začátku až do konce. Budeme-li si klást v bezesné noci tolik otázek jako pisatel tohoto žalmu, zvoláme možná při sečtení všech našich bolestí a zklamaných nadějí jako on: „To je má smrt!“ Nezastavíme se však u této věty, ale budeme číst a modlit se i větu následující, která začíná oním velkým Božím „ale“: „Ale učiní proměnu pravice Nejvyššího.“ Až učiníme s tímto 11. veršem osobní vysvobozující zkušenost, poznáme, jak dobrý a mocný je Bůh, a nezapomeneme si podtrhnout i verše této překrásné duchovní písně. Když se nás budou někdy zmocňovat pesimistické myšlenky, vzpomínejme vděčně na to, jak nás Pán Bůh v minulosti vytrhl z hluboké jámy beznaděje a jak vložil do našich úst novou píseň radosti. Čtěme a modleme se 40. *žalm*: „Vytáhl mne z cisterny hlučící i z bláta bahnivého a postavil na skále nohy mé a kroky mé utvrdil. A tak vložil v ústa má píseň novou... Já pak ačkoli chudý a nuzný jsem, Pán však pečuje o mne.“ Modleme se i 23. *žalm*, který tak jedinečně zhudebnil Antonín Dvořák: „Hospodin jest můj pastýř, nebudu mít nedostatku. Na pastvách zele-

ných pase mne, k vodám tichým mne přivodí... Byť se mi dostalo jíti přes údolí stínu smrti, nebudu se báti zlého, neboť ty se mnou jsi.“ Tentýž skladatel zhudebnil i 121. *žalm*, který nám pomáhá odvrátit se od neradostné skutečnosti a dívat se k lepším zítřkům: „Pozdvihuji oči svých k horám, odkudž by mi přišla pomoc. Pomoc má jest od Hospodina, kterýž učinil nebe i zemi.“ V žaltáři je také píseň Mojžíše, muže Božího. Je to 90. *žalm*, který čteme nejen u lože umírajících a nad hrobem, ale také ve chvílích, kdy cítíme pomíjitelnost časných věcí. Když se všechno ve světě mění, Bůh zůstává bez proměny; od věků až na věky on je Bůh silný!

Mnozí mladí i starší věřící znají řadu žalmů z paměti, často si je opakuji a přednášejí je i ve shromáždění. Znamenejme si v bibli žalmy, které nejmocněji promlouvají k našemu srdci a učme se jim postupně. Neopomeňme ani nádherný *chvalozpěv Anny*, matky proroka Samuele (1 Sam 2,1-10), a inspirovanou *píseň Mariinu — Magnificat* (Luk 1,46-55). Jsme-li už u *chvalozpěvů* a hymnů, naučme se i *Pavlovu hymnu lásky* ve 13. kapitole první epistoly ke Korintským.

Je také velmi užitečné podtrhnout si jednou barvou všechny *výroky Pána Ježíše v evangeliích* a mnohým se naučit z paměti. Buďme trpěliví, nerozumíme-li hned každému Ježíšovu výroku. Umějme čekat na Boha, až nám odpoví třeba v praktické životní zkušenosti na naši těžší otázku. Nechť símě Božího Slova nepadne při nás podél cesty, aby nám je ptáci pochybnosti nesezobali!

Nepoužívejme však bibli pouze pro své potěšení a povzbuzení! Jsou v ní obsaženy mnohé praktické rady a vážná *napomenutí*. Máme-li nějaký problém, nechme se kárat například knihou *Prísloví*. Příčina mnohých těžkostí je totiž v naší vlastní nemoudrosti a nepoddajnosti. *Prísloví 9,12* praví:

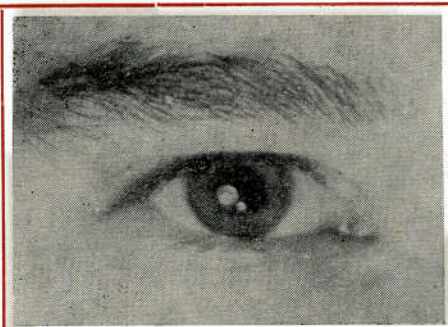
„Budeš-li moudrý, sobě moudrý budeš; pakli posměvač, sám vytrpíš.“ Jednáme-li rozumně, je to k našemu vlastnímu dobru; jsme-li nerozumní, sami na to doplácíme. Kniha *Prísloví* je plna takových vzácných rad, které se tu třpytí jako drahokamy. Poznamenejme si je ve své studijní bibli třeba červenou barvou napomenutí a výstrahy! Vracejme se často k těmto výrokům a učme se jim z paměti. Pamatujme si také jejich optické umístění, zda jsou texty nahoře nebo dole, vpravo či vlevo, abychom je snadněji našli.

Jan Ámos Komenský praví, že si v těžkých životních situacích zaznamenával povzbuzující a napomínající verše jako duchovní recept, který se mu už mnohokrát osvědčil.

Nezapomeňme na *deset Božích přikázání*, která Bůh vydal za hromu a blesku na Sinaji, jež jsou vyjádřením svatého Božího charakteru. Jsou zapsána ve 20. kapitole druhé knihy Mojžíšovy. Po večerní četbě Písma bychom si měli postupně opakovat jednotlivá přikázání a zkoumat své srdce, jak jsme se proti kterému z nich prohřešili. Na vroucí modlitbě pak prosme Pána o odpuštění s pevným předsevzetím svůj život cele podřizovat Boží vůli. Pak můžeme klidně ulehnout na lože, Bůh nám dá dobrý odpočinek a ráno povstaneme svěží s písní díky na rtech.

Studujme celou bibli s barevnou tužkou v ruce. Napomenutí a pokárání můžeme zaznamenávat červeně, zaslíbení a potěšení zeleně, zvláštní a hluboké pravdy Boží modře, smutné a odstrašující momenty černě. Každý čtenář Písma si může vytvořit svůj vlastní klíč barev.

Takto nebude pro nás bible pouze knihou modliteb, ale také knihou praktických rad do života, utěšitelem ve zkouškách a problémech, spolehlivým průvodcem na cestě k věčnému životu. Takovou knihu pak také rádi doporučíme druhým.

BIBLE – KNIHA ZDRAVÍ

V každém z nás probíhá neustále tisíce zázraků. Pokud nás nemoc nepřinutí všimnout si některých orgánů a pochoďu v těle, pak si ani neuvědomujeme, jak obdivuhodným a úžasně složitým „strojem“ je naše tělo. Lidské oko — to je kamera, která je schopna přijmout a zaregistrovat na 36 000 barevných snímků během jedné hodiny. Ucho je mikrofon, který zachycuje a rozeznává tisíce různých zvuků, jejich odstínů a barev. Mohli bychom pokračovat dále a popisovat jeden orgán za druhým, jejich důmyslnou konstrukci a obdivuhodnou činnost, nakolik je vůbec známe.

Kdykoli čtu nebo slyším pojednání o tajuplné účelnosti lidského těla, nemohu nevzpomenout zvolání žalmisty, který básnickou formou prozrazuje úžas i radostnou vděčnost: „Tys to byl, kdo stvořil mé ledví, v lůně matky mě sám jsi mne utkal. Tobě vzdávám chválu za činy, jež budí bázeň: podivuhodně jsem stvořen, jsou hodny obdivu tvé skutky, toho jsem si plně vědom. Tobě nezůstala skryta jediná má kůstka . . . jak si vážím divů, které děláš, Bože.“ Žalm 139, 13-17. Ať pozorujeme kteroukoli část těla, nacházíme vždy tentýž princip — účelné orgány s přesně vymezenou činností, které spolu tvoří jeden funkční celek — veledílo vědy, techniky i estetiky — člověk. Drobounké kůstky středního ucha, několikanásobná funkce pokožky, tajuplný vnitřní svět každé buňky — to všechno jsou součástí úžasně složitého celku, který přes všechna bádání zůstává ještě stále do jisté míry tajemstvím. To všechno nám připomíná biblickou zprávu o Bohu Stvořiteli. „Ucho, které slyší, oko, které vidí, obojí Hospodin stvořil“ (Přís 20,12). Bible popisuje člověka jako výsledek plánovitěho Božího činu.

Z tohoto přesvědčení vyvozujeme také určité důsledky. Kdykoli si koupíme nějaký nový přístroj, prostudujeme pečlivě návod k použití dříve, než přístroj poprvé uvedeme do chodu. Jsme přesvědčeni, že továrna, která přístroj vyrobila, nejlépe zná jeho funkce, možnosti i zásady, které

musíme respektovat, aby nám přístroj dobře a co nejdéle sloužil. V případě poruchy tam najdeme návod, jak správně postupovat.

Věříme, že Bůh, který „sestrojil“ člověka, jej zná a ví, za jakých podmínek slouží lidský organismus nejlépe. Poskytl také návod k použití. V knize, kterou nechal pro lidi napsat, — v bibli — věnoval také určitý prostor a pozornost otázkám zdraví a správné životosprávy. Boží přání můžeme přirovnat k přání vyjádřenému ap. Janem: „Modlím se za tebe, milovaný, aby se ti ve všem dařilo dobře a abys byl zdrav — tak jako se dobře daří tvé duši“ (3 Jan 2).

Možná, že vás okamžitě napadá otázka: Jestliže si Pán Bůh přeje zdraví lidí, proč je tolik nemocí? Je jisté, že i v oblasti zdraví se projevuje moc nepřátelská Bohu i lidem a ničí všechno dobré. Zřejmě bychom měli věci dobře uvážit, než prohlásíme, že to či ono neštěstí přišlo na nás od Pána. Bůh si přeje, abychom byli zdraví. Nemoci jsou následky hříchu, projevy zla. V tomto biblickém pojetí je každé uzdravení zázrakem a Božím vysvobozením z moci nepřitele. Životodárná a obranná síla organismu vyvěrá ze zdroje života. „Neboť já jsem Hospodin, já tě uzdravuji“ (2 Moj 15,26).

STARÁ ZDRAVOTNÍ KNIHA

Možná, že někoho, kdo není podrobně seznámen s obsahem bible, překvapí zjištění, že v tak staré knize se vůbec hovoří o zdraví a zdravotních zásadách. Mnozí vědí, že se v Písmu podává mnoho rad užitečných o životosprávě a hygieně, ale pochybují, že by tyto rady byly i dnes ještě nějak užitečné. Snad to někoho překvapí, ale Písmo je i dnes skutečně aktuální knihou o zdraví. Lidstvo

po celá staletí buď z neznalosti nebo nedůvěry nerespektovalo biblické zdravotní zásady. Žel, ke své vlastní škodě.

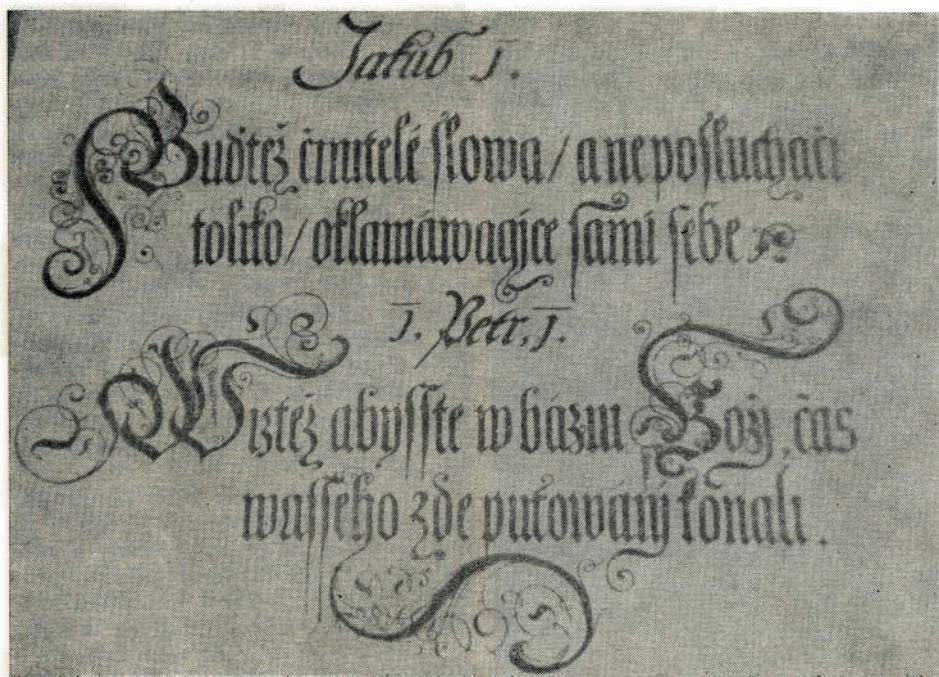
Během středověku zničily epidemie nakažlivých chorob milióny lidských životů, v některých případech vyhladily téměř celé rozsáhlé oblasti. Po dlouhých letech hledání a zkoušení byly tyto „metly lidstva“ odstraněny. Lidé posleze přišli na to, jak jim čelit. Škoda, že dříve nerespektovali všechny zásady hygieny a karantény, jak jsou popsány ve 3 Moj 13. kapitole.

Ještě na konci 18. století neměla ani největší světová města uspokojivý systém kanalizace. Odpadky končily většinou prostě na ulici. Není třeba dokazovat, že to bylo ideální životní prostředí pro mouchy a zdroj častých epidemií. Milióny lidí umíraly jen proto, že nebylo dbáno základních hygienických zásad. I když tehdy neměli tolik vědomostí o původu a přenášení nemocí, mohli s užítkem uplatnit hygienické zásady popsané v 5 Moj 23. kapitole.

V minulém století umíralo mnoho matek po porodu na infekce. Lékaři nepoužívali žádná hygienická opatření a na porodní sály přicházeli často přímo z piteven. Přenášeli nákazu z mrtvých na živé. Nemuselo k tomu docházet, kdyby se řídili příkazem Písma. Ve 4 Moj 19. kapitole je napsáno, že každý, kdo se dotkne mrtvého, si má pečlivě umýt ruce pod tekoucí vodou. Mohli bychom jmenovat mnoho dalších příkazů a rad uvedených v bibli, které měly a mají sloužit člověku k zachování zdraví a života.

ZÁKONY PŘÍRODY

Příroda je ovládána mnoha neměnnými zákony. Nemoci velmi často přicházejí z nevědomého nebo svévol-

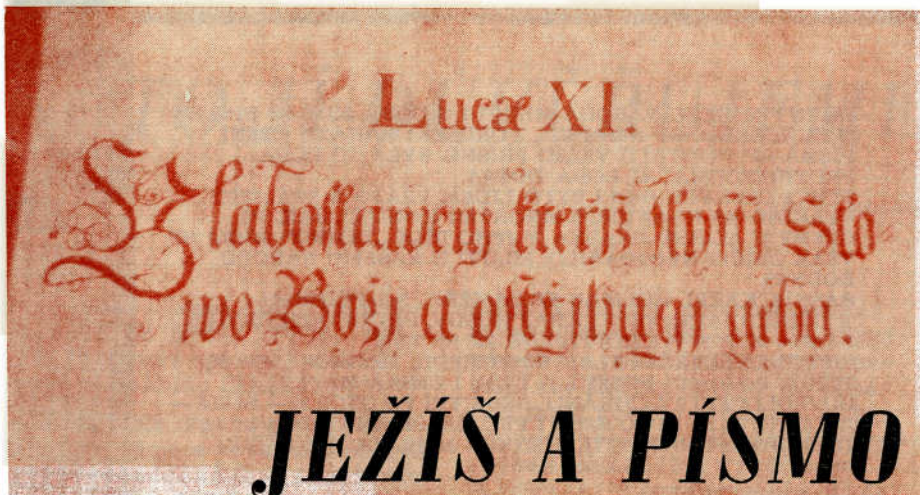
ného porušování zdravotních zákonů. Uplatňuje se tu jednoduchá zásada příčiny a následku.

Věříme, že autorem morálních i fyzických zákonů je Bůh. Dal celou řadu zákonů, jimiž se řídí činnost svalů, nervové soustavy a všech ostatních údů našeho těla. Je velmi nebezpečné domnívat se, že není důležité tyto zákony brát vážně.

Písmo svaté učí, že člověk je bytost projevující se ve třech oblastech. Jsme tělo, duše i duch. Máme-li být bytostmi vyváženými a zdravými, musíme věnovat pozornost všem třem oblastem. Je až zarážející, kolik lidí věnuje mnohem větší péči svému autu než vlastnímu tělu. Uvážíme-li, že auto je možno koupit po čase nové, ale tělo nám musí vystačit po celý život, je to ještě více zarážející. Právě proto, že tolik lidí přehlídí nebo zneužívá možnosti a potřeby těla, je „celý život“ tak krátký. Tělo, kterému není věnována náležitá „údržba“, prostě také vypoví a přestane sloužit dříve, než mělo.

Zvláštní je i to, jak se mezi křesťany tak rozšířily názory řeckých idealistických filozofů. Ti považovali tělo za podřadnou složku člověka, za vězení duše, které je třeba potírat, aby se duše osvobodila. Mnozí svatí systematicky ničili své tělesné zdraví. Jak žalostný omyl. Bible popisuje člověka jako nedílnou a nedělitelnou jednotku. Jednotlivé projevy jsou vždy spojené a na sebe vázané. Proto vyžaduje od člověka všestrannou péči o zdraví ducha, duše i těla. Nový zákon jmenovitě zdůrazňuje uvědomělou a všestrannou péči o tělesné zdraví. Tento požadavek klade téměř na roveň jiným náboženským příkazům. „Či snad nevíte, že vaše tělo je chrámem Ducha svatého, který ve vás přebývá a ježž máte od Boha? Nepatříte sami sobě! Bylo za vás zapláceno výkupné, proto svým tělem oslavujte Boha“ (1 Kor 6,19.20). „Ať tedy jíte či pijete či cokoli jiného děláte, všechno číňte ke slávě Boží“ (1 Kor 10,31).

Je důležité, abychom pečovali o své zdraví po všech stránkách. Následky pozná každý sám na sobě, ale i Bůh nás bude volat k zodpovědnosti. Jsme odpovědní za způsob života, který vedeme a za vliv, jež má na naše tělesné, duševní i duchovní zdraví. Věříme, že člověk, který vyšel z ruky Boží, byl po všech stránkách dokonalý. Celá staletí a tisíciletí degenerace hříchem způsobila, že dnes jsme zřejmě jen chatrnou kopií originálu. Bůh nás ve svém slově pozývá, abychom s ním spolupracovali na uchování toho, co máme a na obnově člověka po všech stránkách. Boží sláva má být zřetelná ve všech našich projevech. Vykoupeným, zmrtnýchvstalým i proměněným je pak slíbeno nové, dokonalé nebeské tělo (1 Kor 15. kapitola). -kn-

První část Pisma, Starý zákon, byla bible, kterou znal Pán Ježíš. Znal ji velmi dobře. Podrobně se seznámil se starozákonní historií. Ve svých naučeních vzpomněl Kaina a Abele, Noema a potopu, Abrahama a Lotu, Davida a Šalomouna, královnu ze Sáby, Elizea a Námána Syrského, Jonáše, Zachariáše a mnohé další. Ovládal žalmy, mohl je kdykoli citovat. Z toho, jak obratně a pohotově citoval výroky Pisma, si můžeme udělat představu, jak dokonale bibli znal.

Seznámit se s Písmem v době Ježíšově nebylo tak snadné jako dnes. Je pravda, že v každé synagoze byly svitky Pisma, ale byly pouze tam. Evangelia neznamenávají, že Pán Ježíš studoval Písmo během let svého veřejného působení. Z toho usuzujeme, že studium Pisma předcházelo jeho veřejné činnosti. Během let seby a zápasů čerpal Pán Ježíš z toho, co nashromáždil do pokladu své paměti. Je možné, že Písmo bylo jedinou knihou, kterou četl.

Ježíšův postoj k bibli byl zcela jiný, než postoj židů té doby. Palestinskému židovstvu byla bible sbírkou předpisů a ustanovení. Zákoníci měli Písmo zkoumat a vykládat, říkat lidem, co se smí a co nikoli. Pro židy v Alexandrijské diaspoře byla bible sbírkou tajemných poznatků, vkládali do ní své nábožensko-filozofické názory. Pán Ježíš v Písmu nalézal Boha. Kdykoli v něm četl, stýkal se se svým Otcem. Písmo bylo jeho pokrmem. Prožíval každé slovo. Věděl, že Otec k němu promlouvá. Spolu s modlitbou bylo Písmo zdrojem jeho náboženského života. Z něho sytil své myšlení a citění. Tím, že se stal člověkem, dobrovolně se zřekl také vědomí, které měl prve u Otce v nebi. Od dětství z Pisma znovu poznával svého Otce, vírou chápal a přijímal své poslání. Dvanáctiletý Ježíš je v chrámě mezi učiteli Pisma, „naslouchá a dává jim otázky“ (Luk 2,46).

PÍSMO OBRANOU

Pán Ježíš nepochybně používal bibli tak, jak ji může používat každý člověk. Evangelia nám to potvrzují. Můžeme následovat jeho příkladu. Poprvé čteme, že přímo používal Písmo jako obranu proti pokušení. Slovo Boží bylo v jeho ruce mečem, kterým odrážel útoky nepřítele (Mat 4. kapitola a Luk 4. kapitola). Bránil se slovy: „Psáno je...“ I pro něj byla bible světlem na cestě života. Podobným způsobem se bránil také proti útokům všetečných a zlomyslných lidí. Když ho chtěli přivést do

úzkých saduceové, kteří nevěřili ve vzkříšení a odvolávali se na Mojžíše (Mat 22,23-32), umlčel je a zahanbil slovy Pisma. Ukázal, že neznají Písmo, za jehož vykladače se vydávají. „Bloudíte, protože neznáte Pisma ani moc Boží.“

V posledním zápase s nepřítelem použil stejnou zbraň. Když ho obklopila hrůza smrti, obrátil se znovu k osvědčenému zdroji moci. Z posledních slov na kříži jsou nejméně dvě citáty z knihy žalmů. Opravdu poslední slovo před smrtí: „Otcě, do tvých rukou odevzdávám svého ducha“, je citátem Pisma (Žalm 31,6). Jelikož četl bibli ve dnech dobrých, potěšovala ho také ve dnech zlých.

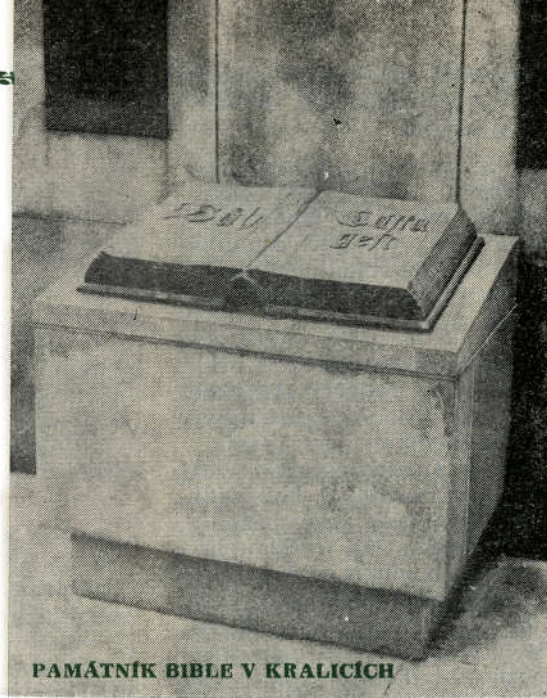
JEŽÍŠ NAPLNĚNÍM PÍSMO

Všechno, co jsme doposud řekli o vztahu Pána Ježíše k bibli, můžeme vztáhnout také na sebe. Ale tím jsme nevyčerpali zdaleka všechno. Takový poměr, jaký měl on k Písmu, neměl ani nemůže mít žádný člověk. Ježíš Kristus poznal, že on sám je obsahem a cílem všech svatých Písem. Byl přesvědčen, že hovoří o něm: „Pisma svědčí o mně“ (Jan 5,39). Na počátku svého veřejného působení prohlásil v nazaretské synagoze, že je naplněním bibliických prorocství: „Dnes se naplnilo toto písmo, které jste právě slyšeli“ (Luk 4,21). Neváhal vjet do Jeruzaléma jako král na oslátku, protože znal prorocství Zachariáše (Mat 21,4.5; Zach 9,9). Ve výrociích celého Pisma — v zákoně, proroctvích i žalmech — poznává sebe. Zlotožňuje se s úhelným kamenem, kterým stavitelé pohrdli, podle Žalmu 118. Písmo pro něj bylo svědectvím o spasení, o milosti, kterou Bůh nabízí lidem. Už Starý zákon vybízel lidi, aby v Písmě hledali: „Hleďte v knize Hospodinově a čtěte“ (Izai 34,16). Spasitel mluví podobně: „Zkoumáte Písmo v domnění, že máte v nich život věčný, a Pisma svědčí o mně“ (Jan 5,39).

Čím chce být Písmo nám? Výstižnou odpověď můžeme číst v listě ap. Pavla Římanům 15,4: „Všechno, co je tam napsáno, bylo napsáno k našemu poučení, abychom z trpělivosti a z povzbuzení, které nám dává Písmo, čerpali naději.“ Bible je kniha jedinečná, protože nás seznamuje se Spasitelem a ukazuje naději. Je to kniha poučení, rad a potěšení. I v nejtěžších chvílích života nacházíme v této knize políbení a pokoj, poněvadž v ní nacházíme svědectví o Ježíšovi, který je „cesta, pravda i život“.

J. MARCOLLA

DĚJINY NAŠEHO NÁRODA MLUVÍ I O DOBĚ, KDY SE BIBLE MEZI LIDEM ČÍST NESMĚLA. PORUŠENÍ ZÁKAZU ČTENÍ PÍSMÁ SE TRESTALO VELMI PŘÍSNĚ. BYLA TO DOBA PROTIREFORMAČNÍ, DOBA TEMNA. TISÍCE ČESKÝCH BIBLÍ BYLO LIDEM VZATO A SPÁLENO VEŘEJNĚ NA HRANICÍCH MNOHÝMI KONIAŠI, JAK TO ČTEME U ALOISE JIRÁSKA V JEHO DÍLE „TEMNO“. BIBLI SE VŠAK ZNIČIT NEPODARILLO. MLUVÍ K NAŠEMU NÁRODU DODNES. BÁSNÍK KAREL KOLMAN SE ZAMĚŘIL NA PŘÍHODU Z JIŽNÍCH ČECH. JE TO KRAJ HUSŮV, PETRA CHELČICKÉHO I JANA ŽIŽKY. POCHOPITELNĚ, ŽE SE TAM PROTIREFORMAČNÍ TLAK SOUSTŘEDIL NEJVÍCE. JAK SI TEHDY POTOMCI HUSITŮ, A TEDY I ČESKÁ MATKA, DOVEDLI CENIT A CHRÁNIT DĚDICTVÍ PO OTCÍCH — BIBLI — A ZACHOVAT JI PRO SEBE I PRO DALŠÍ POKOLENÍ, TO VÝSTIŽNĚ ZACHYTLIL AUTOR V NÁSLEDUJÍCÍ BÁSNI.

PAMÁTNÍK BIBLE V KRALICÍCH

BIBLE V PECI

KAREL KOLMAN

Válela bochníky. — V peci to plápolá.
Vedle ní děti pět hraje si dokola.
Jeník vtom příběhne: „Jdou k nám dva páteři
se šesti vojáky, stojí už u dveří.“

„Ó, hrůza, ach Pane můj, co si mám počítí?
Bible je na stole — kam ji mám ukrytí?
Podej tu knihu sem, honem, ó, Jeníku!“
Chytila v úzkosti jeden z těch bochníků,
do těsta sbalila knihu — a lopatou
šoupla ji pojednou v pekárnu prohřátou.

Dveře se rozlétly. — „Kacířko zbloudilá,
knihu máš proklatou, kam jsi ji ukryla?
Zástupců Kristových klamat se nesluší,
pomysli na spásu dětí svých, na duši!“

„Jestli jsem kacířkou, Bůh sám rač souditi,
Jemu chci v každý čas upřímně sloužiti.
Ke Kristu hlásím se, pravda — nuž vezměte
knihu si kacířskou, pakli ji najdete.“

Hledali, kutali v jizbě i v komoře,
klepali v podlaze, u stropu nahoře;
strašili vězením, přezdili: „Berani,
husité, kacíři!“ — nutili k přiznání

Nadarmo. Kacířka zpupnému knězi
k bludu se nepřizná, o knize nepoví,
jidášstvím nedá si poskvřnit svědomí.
Sliby ji neskloní, hrozby ji nezlomí.

Pevná jak z ocele, tvrdá jak ze skály.
Nakonec páteři s hrozbou ji nechali.
S hněvnými pohledy, se slovy zlostnými —
odešli.

Dvířka hned zavřela za nimi,
skočila k pekárně v úzkostném chvatu.
„Podej sem, Jeníku, honem tu lopatu.“
Nehoří v pekárně kniha ta přemilá?“

Chlebová vůně jí z pekárny zarazí.
Ruce jí zimničně chvějí se v nesnázi,
prsá se rozskočí, oko jí plápolá,
před zraky kruhy se míhají dokola.
„Bible, ach, bible má — úzkost mne umučí.“

Konečně největší bochník má v náručí.
Rozlomí pecen. — Už nehledí na děti,
poklad svůj předražený touží už viděti.
Po chvíli úzkosti radost se dostaví.
Kniha je celičká: „Bože můj laskavý,
jak Ti mám děkovat za Tvoji dobrotu?“

Vrátils mi zase klíč k šťastnému životu,
zachránils bibli, ach, poklad můj předražený
ochránils z milosti bídnými před vrahy.
Díky, ó, díky, ach, Bože můj veliký.“

Pohlédla k nebesům. Nechala bochníky —
pro ni i poklady střepy jsou bezcenné.
Bibli svou zčernalou přitiskla blaženě
na srdce, v radosti poklekla do prachu.

„Děti mé předražené, děkujte bez strachu,
že nám Bůh zachránil dědictví po otci.
Nemáme v světě nic, chudí jsme sirotci.
Dneska však nemluvme o bídě, děti mé,
bohatství největší v náručí držíme!“

... A PROTO JÍ DŮVĚŘUJEME

JIRÍ DREJNAR

„Prosil jsem o víru a domníval jsem se, že jednoho dne na mne sestoupí a ozáří mne svým jasem. Víra však nepřicházela ...

Až jednoho dne jsem otevřel desátou kapitolu v epistoletě k Římanům a tam jsem se dočetl, že „víra je ze slyšení, a slyšení pak skrze SLOVO BOŽÍ.“ Zavřel jsem bibli a prosil o víru. Pak jsem bibli znovu otevřel a začal ji studovat. Od té chvíle jsem zřetelně cítil, jak moje víra rosla.“

Autora, z jehož pera pochází citované krátké vyznání, není nutné věřícímu čtenáři představovat. Napsal je muž, který neochvějně věřil v Boha — velký kazatel D. L. Moody. On zde nejenom prozradil, z jakého zdroje pramenila jeho víra, ale zároveň svou zkušeností potvrdil platnost slov bible, že tato kniha v sobě skrývá moc, kterou jinde nelze načerpat.

Na bibli mají lidé různé názory. Ti, kteří o ní jen málo vědí, ji považují za jakousi modlitebni nebo liturgickou knihu, která již vůbec nemá co říci modernímu člověku dvacátého století. Jsou jiní, kteří se pro bibli snaží vymezit vyhraněné místo ve světové literatuře. Protože obsahuje

knihy žalmů a básní, řadí ji mezi poklady světové poezie. Pro její vynikající historické zprávy ji někteří stavějí mezi knihy dějepisné.

I když bible obsahuje spolehlivé historické údaje a je sbírkou obdivuhodných básní, i když v ní nacházíme znamenité morální a občanské zákony, přece se na ni nemůžeme dívat ze stejné roviny jako na knihy jiné. Bible není pouhým kusem literatury. Literaturu vytvořili lidé pro lidi. Bible je zjevení — a zjevení je božského původu. Bibli nechal pro člověka napsat sám Bůh. A právě v této skutečnosti je tajemství její úžasné moci.

Bible a víra, to jsou spojené nádoby. Pokud člověk s upřímnou důvěrou přijímá zvěst Písma, pokud si je vědom toho, že ze stránek této staré knihy k němu promlouvá sám Bůh a pokud je ochoten slovům bible nejenom naslouchat, ale je i poslechnout, pak roste i jeho víra, na jejíž půdě se vytváří živý vztah mezi člověkem a Bohem. Jestliže ji však přijímá s výhradami, jeho víra chátrá a degeneruje.

Je zcela pochopitelné, že vztah k bibli se projevuje stejným výsledkem nejenom u jedince, ale i v církvi, která je na Písmu bezvýhradně závislá. Pokud mladá křesťanská církev respektovala čisté učení Ježíše Krista, tak jak je obsaženo v bibli, pak rostla — a to dokonce navzdory útlaku a pronásledování. Ve chvíli, kdy učení Písma začala rozměňovat lidskými naukami, ztratila svou duchovní moc (a snažila se ji nahradit mocí světskou), a tím otevřela dějinné období, které dnes právem nazýváme „dobou temna“.

Dlouhá staletí pak uplynula, než se na scéně objevila velká postava reformace — Martin Luther, kterého si nedovedeme představit bez bible. On to byl, kdo si uvědomil, že jedině v Písmu je síla, která může církev pozvednout z jejího úpadku. Proto vysvobodil bibli ze zajetí mrtvých jazyků a dal ji v novém překladu do rukou lidu. Tímto skutkem strhl i v jiných zemích následovníky a tak bible začala mluvit živými jazyky. Lidé jí otevírali svá srdce a její moc se projevila. Světlo reformace ozářilo celý svět.

Jak prostá a srozumitelná byla základní reformační zásada: „Bible a jenom bible!“ Moc Písma svatého se stala pravidlem i směrnicí víry a života.

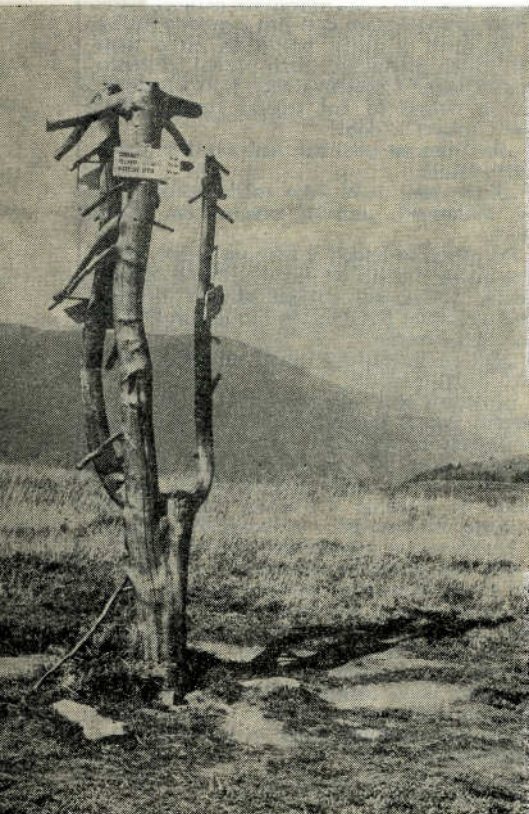
Ovšem i v reformaci se projevila ne-

blahá skutečnost, potvrzená celými dějinami Božího lidu. Nepřítel spasení od počátku používá stále stejnou metodu, aby člověka odvrátil od Boha. Aby mohl člověka ovládnout a strhnout pod svoji moc, musí nejprve zpochybnit jeho důvěru v Boží slovo. A proto se i v poreformačním údobí objevili lidé — a nejsmutnější je, že to byli dokonce teologové — kteří nechtěli přiznat, že lidské poznání je jen kusé a nedokonalé a ve své domýšlivosti začali kritizovat bibli. Údaje Starého i Nového zákona prohlašovali za nespolehlivé, biblické děje nazvali mytologií a muže a ženy, kteří do té doby sloužili za vzor víry, označili za vymyšlené. Jejich názory se pro mnohé křesťany staly novým náboženstvím, které se dle jejich mínění hodí do dnešní doby. A jaký je důsledek?

„Nesčíslný je počet bludných učení a blouznivých představ, jež se vyskytují v křesťanských církvích. Je nemožné spočítat zlo, jež způsobuje neuznávání jedné z hranic stanovených slovem Božím. Jen málo je těch, kteří se zastaví, když se už opovážili zavrhnout jedinou pravdu. Většina lidí neustane a pošlapává jednu zásadu pravdy za druhou, až se z nich stanou skuteční nevěřící. Bludy všeobecně rozšířených teologických názorů vhnějí do náruče pochyb mnohého člověka, který by jinak mohl věřit bibli ...“ (E. G. Whiteová: Vítězství lásky Boží, str. 375)

Nikdy nezapomenu na rozhovor, který jsem měl asi před dvaceti lety s jistým mladým protestanským duchovním, který právě dokončil svá teologická studia. Naše diskuse začala tím, že mi neprve vytkl „přehnanou a slepou důvěru v bibli“, kterou prý jako církev propagujeme. Potom mi podal výčet biblických knih, které je nutno přijímat kriticky, dále následoval výklad některých zázraků v bibli popsanych a byl ochoten vysvětlit mi také symboliku některých zpráv Písma, které přijímám jako historické skutečnosti, tak jak jsou zaznamenány.

Vím, že jsem byl tímto rozhovorem těžce otřesen. Ne ve své víře, ale lítostí nad „vírou“ tohoto muže, který se měl stát duchovním vůdcem křesťanského sboru. Vzpomínám si, že jsem toho dne večer děkoval Bohu za prostou víru v jeho Slovo, kterou mi vložil do srdce. A děkuji mu dodnes, že mám ve své bibli stále šedesát šest knih, které inspiroval svým Duchem

svatým. Děkuji mu za všechna podobství, jimiž mi přibližuje vzácné a velké pravdy svého božského plánu spasení. Děkuji mu i za skutky, které nazýváme zázraky. Netrápím se tím, že je nedovedu vysvětlit, ale jsem za ně vděčen, protože jsou pro mne důkazem jeho moci, která je větší než všechno lidské snažení. Děkuji mu za všechna zaslíbení v bibli obsažená. Nejsou pro mne jen planou útěchou vyjádřenou krásnými slovy, protože ve zkouškách a utrpení jsem si ověřil jejich platnost.

Jestliže je Abrahám pro někoho jenom symbolem pevného charakteru, pro mne je skutečným člověkem, který dovedl i uprostřed největšího pohanického odpadnutí zůstat věrným „Božím přítelem“. A kdykoli pročítám onen nezapomenutelný a dojmavý příběh o tom, jak na hoře Mória obětoval svého syna Izáka, pak vidím i skutečného anděla, který zadržel jeho ruku třímající meč.

Protože Bůh zcela jasně oznámil, že Písmo svaté je jeho dar, který dal, abychom se seznámili s jeho vůlí, je povinností každého křesťana „učit se z Písma svatého co je pravda, a pak v tomto světle kráčet. Měli bychom bibli zpytovat pilně den co den, uvažovat o každé myšlence a porovnávat jedno místo v bibli s druhým. S pomocí Boží si musíme sami utvořit svůj názor, neboť budeme před Bohem odpovídat sami za sebe... Měli bychom při zpytování Písma svatého použít veškeré duševní síly a napnout všechny svůj rozum, abychom pochopili hluboké věci Boží; přitom nesmíme zapomínat na to, že pravým duchem toho, jenž je učí, je poddajnost a pokora dítěte. Obtížnost biblického textu nelze překonávat tímž způsobem, jímž se zvládají filosofické problémy... Bibli nelze zkoumat bez modlitby. To-liko Duch svatý nám může vštípit důležitost věci, jež jsou snadné k pochopení, a zabránit tomu, abychom nepřekroutili pravdy nesnadno pochopitelné... Měli bychom vzít za svou prosbu žalmistovu: „Otevři oči mé, abych spatřoval divné věci ze zákona tvého.“ (Žalm 119,18) (E. G. Whiteová: Vítězství lásky Boží, str. 426, 427).

(Pokračování)

Chceme zůstat „lidem Písma“. K tomu je zapotřebí utvrdit svou víru v tuto nejvzácnější a nejzajímavější knihu. Otevíráme proto seriál, jehož studium nám má pomoci ještě lépe se seznámit s jejím obsahem. Nenaehlédneme však jenom do bible, ale chceme si též připomenout, jak vznikala, jak se dostala do dějin a jakou cestou prošla od svého vzniku až do dnešní doby. Nepřineseme žádnou objevnou práci, ale prostý přehled potřebných informací, které mají pomoci utvrdit víru v bibli, jež je inspirovaným Božím slovem.

UTAJENÁ KNIHA

Před lety se jistý nebojácný misionář snažil vyprávět o Pánu Ježíši lidem žijícím v severní Indii. Je to území, kde žijí sami mohamedáni. Křesťanství misionáři museli často slyšet, jak jim lidé říkají: „Naše země je jen pro následovníky požehnaného proroka Mohameda, a ne pro křesťanské psy.“

Žádný člověk nemá radost, je-li nazván „psem“, ale misionář byl ochoten strpět i horší věci, jen aby mohl mohamedánům vyprávět o tom, že jedině Ježíš Kristus nás spasí a dá věčný život. Mohamedáni však nechtěli slyšet o Pánu Ježíši vůbec nic.

„Mohamed je naším prorokem“, říkali, „on nás spasí“.

Misionář viděl, že je tu jen jedna možnost, jak říci těmto lidem o Kristu, a to, jít jim slovo Boží — bibli — přímo do ruky. Kamkoliv šel, všude měl s sebou brašnu naplněnou výtisky evangelia.

„Umí z vás někdo číst?“ tázal se jednou skupiny přátelsky vyhlížejících lidí.

„Ne“, odpověděli.

„Já umím“, ozval se mladší hoch. „Proč to chcete vědět?“

„Mám tu několik velmi zajímavých knížek. Chtěl by sis tuto přečíst?“ A misionář podal hochovi evangelium sv. Jana.

Následujícího dne šel opět do města, avšak tentokrát lidé na něj přátelsky nehleděli. „Proč jste sem přišel?“ ptali se ho. „Náš kněz se velmi zlobí, že jste dal jednomu z našich hochů tu knihu. Knihu spálil a hochovi nabíl.“

Za chvíli se kolem misionáře začali sbíhat lidé, mezi nimi několik mužů a dorostlých hochů: „Odejdi z našeho města!“ volali. „Jsmo mohamedáni a nechceme se přátelit s křesťanskými psy.“

Po misionáři začali házet hlínou a kamením. Když opouštěl město, rychle vyňal z brašny několik knížek a zastrčil je do šterbin ve zdech. Hoch, kterému misionář daroval ono evangelium, se jmenoval Fateh Mohamed, což znamená „Mohamed vítězí“. Byl velmi rozhněván, že mu knihu zničili a že byl bit.

„Co jsem vlastně udělal?“ ptal se. „Vždyť to byla jen knížka, co je na ní zlého?“

„Knihy křesťanů jsou špatné“, odpověděl kněz. „Žádné z nich se nikdy nedotýkej a neměj nic společného s těmi nevěřícími.“

Dny ubíhaly a Fateh Mohamed se naučil lépe číst, protože chodil nejen do školy pro mohamedánské hochy, ale kněz ho také vyučoval v koránu, aby se více dověděl o svém náboženství. Pětkrát denně slyšel vyzývání z mešity k modlitbám. Musel se i postit. Půst trval celý měsíc. Od východu slunce až do jeho západu nic nejedl. Nejtěžší bylo, že se při tom nesměli ani napít vody, a lidé se proto během dne stávali velmi popudliví.

„K čemu je takový půst?“ ptal se hněvivě Fateh Mohamed.

„Netaž se na to,“ odvětil mu otec, „copak náš požehnaný prorok nepřikázal, abychom se postili?“

Fateh Mohamed nebyl zcela uspokojen takovou odpovědí. Otec byl nevrlý a matka, jakmile se k ní přiblížil, hned mu hubovala. Rozhodl se, že se aspoň na chvíli zbaví své podrážděné rodiny, a vydal se na procházku. Když šel kolem polorozbořené zdi, zahlédl tam nějaký papír. Vytáhl ho z rozbité zdi. Byla to malá knížka. „Nějaká utajená kniha,“ pomyslel si.

„Evangelium sv. Jana,“ četl. „Vždyť tohle vypadá jako knížka, kterou mi dal onen bílý muž!“ Rychle se ohlédl. Nikdo nebyl na blízku. Ukryl knížku do šatů a šel

z města do hor. Tam, kde ho nikdo nemohl vidět, si sedl a otevřel knížku.

„A cestou uviděl Ježíš člověka, který byl od narození slepý,“ začal a četl onu celou zázračnou událost o tom, jak Pán Ježíš uzdravil slepého. Fateh Mohamed byl událostí uchvácen. Kdo byl tento Ježíš? Rozhodl se, že si knížku ponechá, přestože věděl, že se otec o ní nesmí dovědět. Kdykoli mohl, přiběhl do své skrýše v horách, aby si z ní něco přečetl. Čím více četl, tím byla pro něj poutavější.

Tato křesťanská kniha není špatná, rozhodl. Jeden verš ho však přiváděl do rozpaků. „Neboť Bůh tak miloval svět, že dal svého jediného Syna, aby žádný, kdo v něho věří, nezahynul, ale měl život věčný.“

Jistě, že tu někde byla chyba. Bůh nemohl mítí syna. Co však to znamenalo — „Bůh tak miloval...“ Věděl, že Bůh je nazýván všemocný, spravedlivý a milosrdný, avšak nikdy neslyšel, že by Bůh někoho miloval. Mohamedán nikdy nemluví o milujícím Bohu.

Po nějakém čase otec Fateh Mohameda začal naříkat, že se necítí zdráv.

„Proč nejdeš do nemocnice ve městě Malakwal?“ ptal se ho bratranec, který byl u něho na návštěvě. „Z našeho města tam šlo mnoho lidí a byli uzdraveni.“ Konečně se tedy otec Fateh Mohameda připravil na cestu. Byla to dlouhá cesta z hor do města v nížině. Fateh Mohamed šel s ním.

„Tady je to, otče,“ řekl mu konečně. Nač vraty bylo napsáno: „Nemocnice u dobrého Samaritána“. Nemocnice byla plná. Všechny pokoje byly přeplněny postelemi, dlouhé verandy byly plny lůžek. Přesto však se našlo místo. Nikoho, kdo potřeboval pomoc, neodmítli. Lidé byli na sebe laskaví. To snad bylo to první, co na mohamedánské hochy více zapůsobilo. Byl-li v noci po únavném dni volán k nějakému lůžku lékaři, nenařikal a sestry s radostí konaly své povinnosti. Nikdo Fateha nehuboval, že překáží nebo že má mnoho otázek. Jedna věc ho obzvláště zaujala. Každého dne navštívil nemocné indický evangelista a četl jim z nějaké knihy a vyprávěl o Ježíši právě to, co o něm četl Fateh Mohamed. Brzo poznal, že tento muž a lékař i ošetřovatelky jsou křesťané. Nu, a nebyli to ani trochu strašní lidé! Byli laskaví a dobří.

„Snažíme se podobat našemu Pánu Ježíši,“ říkali.

„Nuže, je-li Ježíš jako oni,“ rozhodl Fateh Mohamed, „musím toho o něm vědět víc.“

Po několika letech v jednom městě, ležícím daleko na jih od domova Fateh Mohameda, přišel na misijní stanici urostlý mladík. „Chci být pokřtěn biblickým křtem, chci být křesťan.“

„Jak se jmenuješ? Řekni mi něco o sobě,“ žádal misionář.

„Jmenuji se Fateh Mohamed,“ zněla odpověď. Potom mladý muž vyprávěl o tom, jak kdysi dávno dostal od misionáře evangelium Jana, ale jak mu je vzali, jak potom sám našel jeden ukrytý výtisk evangelia ve šterbině v rozbité zdi a tajně z něho četl a jak se konečně dověděl o křesťanech a jejich Pánu Ježíši.

Po důkladnějším seznámení s Písmem byl Fateh Mohamed pokřtěn a přijal jméno Fateh Masih, což znamená „Kristus vítězí“. Dnes pracuje jako knižní evangelista a šíří slovo Boží mezi těmi, kteří dosud neznají Pána Ježíše.

„Známu cenu těchto knížek, poznal jsem sám na sobě, jaký mají vliv,“ říkává těm, kterým evangelium nabízí. A lidé jeho přesvědčivé řeči věří.

K. Šp.

VÝROČIE PRVÉHO SLOVENSKEHO ZBORU

To, že prvý slovenský zbor cirkvi adventistov s.d. nevznikol na území dnešného Slovenska, možno pochopiť na pozadí historicko-národnostných podmienok, ktoré vládli v dobe existencie rakúsko-uhorskej monarchie. Prvú slovenskú hovoriacu vyznavačiu adventného posolstva totiž založili zbor na území dnešnej Maďarskej ľudovej republiky a to v juhomaďarskom meste Békéscsaba. Slováci, ktorí dodnes bývajú na tomto území, boli sem presídlení roku 1718 zo severných území Slovenska ako prenasledovaní členovia luterskej cirkvi. Mali obsadiť kraje, ktoré boli vplyvom tureckej expanzie vyľudnené.

Z modlitebných prednášok pre rok 1904 sa príslušníci svetového hnutia našej cirkvi mohli dozvedieť, že v máji tohto roku bol založený prvý slovenský hovoriaci zbor v Uhorsku. Teda v máji tohto roku tomu bolo 75 rokov, čo vznikol prvý slovenský hovoriaci zbor adventistov v Békéscsabe.

Na históriu vzniku tohto zboru spomína priekopník adventného hnutia v bývalom Rakúsko-Uhorsku, brat J. F. Huenergard, vo svojej správe v 20. čísle časopisu Zions Wächter. Brat už v roku 1903 udržuje spojenie s šestnástimi ľuďmi svätiacimi sobotu, ktorí bývajú v Békéscsabe. Bola to skupina Nazarénov, ktorí sa od svojej cirkvi oddelili, aby mohli svätiť sobotu. Títo v roku 1900 poverili Mateja Boťánskeho, aby nadviazal styk s bratom Huenergardom, ktorý v tom čase býval v meste Kolozsvár. Brat Huenergard prijal ich pozvanie a v dome Favla Ambróša, svokra Mateje Boťánskeho, kde po celý týždeň učil záujemcov biblickým pravdám.

O misijnej činnosti br. Huenergarda sa už v r. 1898 zmieňuje celoštátna a miestna tlač Uhorska. Boli to zrejme tieto správy tlače, z ktorých sa Matej Boťánsky o bratovi Huenergardovi dozvedel.

Podľa správy, ktorú br. Huenergard zostavil v r. 1908, sa prvý krst v Békéscsabe podľa biblického spôsobu, teda ponorením, konal v máji 1904.

Vtedy boli pokrstení Pavel Ambruš, Matej Boťánsky, jeho manželka s. Boťánska, Ján Farkaš, Andrej Kopečka a s. Ziláková. Jedna z pokrstených, s. Žofia Boťánska, bola neskôr zdravotnou sestrou v misijných službách. Podľa dostupných prameňov bola prvou reprezentantkou Slovákov na misijnej škole vo Friedensau. Po návraťe z misijnej školy pracovala Žofia Boťánska vo zbore ako prvá biblická a zdravotná pracovníčka, hovoriaca slovensky, do roku 1908. V tej dobe už brat Pavel Ambruš pracoval ako knižný evanjelista.

V roku 1906 sa zbor v Békéscsabe zhromažďoval v dnešnej Jókaiho ulici. Zhromaždenia sa konali v piatok večer a v sobotu.

Od roku 1908 pokračuje v práci v tomto zbore br. Huenergard. V časopise Evangeliumi munkás píše: „Kiež by Pán dal, aby práca medzi Slováckmi napredovala. Cítíme veľkú potrebu misijného pracovníka, hovoriaceho po slovensky. Veríme, že Pán pomôže. Modlíme sa, aby sa toto naše želanie splnilo.“

Zbor sa nemodlil nadarmo. V máji roku 1910 br. Huenergard hlási: „Koncom marca k nám prišiel v New Yorku brat Štefan Halušic, ktorý sa narodil v Maďarsku. Pred desiatimi rokmi odišiel do Ameriky, kde prijal pravdu. Po prijatí pravdy sa cítil pudený k tomu, aby šíril evanjelium medzi Slováckmi v Uhorsku...“ Na veľkú radosť zboru brat Halušic začal svoju prácu v Békéscsabe.

Vplyv tohto zboru na rozvoj diela na Slovensku je významný hlavne z hľadiska faktu, že to bola Žofia Boťánska, ktorá bola v roku 1908 preložená do Košíc, ktoré ešte neboli dotknuté šírením adventného posolstva.

Dnes je počet členov zboru v Békéscsabe okolo 100 duší. Pán Boh bratom a sestram v tomto kraji požehnal, takže počet členov v okolí zboru prevyšuje počet materský zbor.

R. ŽUREK

BIBLE INSPIRUJE K PRAKTICKÉMU KŔEŠTANSTVÍ

1300 pokrývek, 40 nafukovacích matrací a 40 veľkých stanů pro oběti zemětřesení v Jugoslávii.

Církev adventistů s.d. je zde jistě proto, aby v prvé řadě hlásala evangelium o spáse člověka a zvěst o druhém příchodu Pána Ježíše. Ale křesťanství se má dokazovat i skutky. Proto adventisté zřídili zvláštní fond pro postižené živelními katastrofami. Tento fond je udržován dobrovolnými dary věřících.

V první polovině roku 1979 postihlo Jugoslávii těžké zemětřesení. To byl důvod pro okamžitou pomoc adventní misie. Z fondu, který byl k dispozici, se zakoupilo 1300 vlněných pokrývek, 40 nafukovacích matrací a 40 velkých stanů. Po vybavení formalit na rakouských úřadech a povolení jugoslávského vyslanectví byla tato pomoc transportována k jugoslávským hranicím. Tam už čekal předseda našeho sdružení br. Abramovič, který transport doprovázel až do Záhřebu a předal ho jugoslávskému červenému kříži. Vedoucí jugoslávského červeného kříže a jeho pomocníci přijali dar s vděčností a ujistili naše bratry, že tato pomoc bude hned druhý den zaslána na místo katastrofy. I jugoslávský generální konzul ve Vídni ocenil slovy díky a uznání rychlou pomoc adventní misie, které jak zvlášť podtrhl, si velice váží. Prosil naše bratry, aby vyřídili celé naší společnosti věřících poděkování za rychlou a účinnou pomoc v nouzi.

BIBLICKÉ SPOLEČNOSTI,

kteří jsou nadkonfesijními organizacemi, vydaly knihu pod názvem „The Book of a Thousand Tongues“ — český bychom řekli „Kniha tisíce jazyků“. Vyjímáme z ní ně-

kolik zpráv, které jsou snad někomu známé, ale jínému budou novým, zajímavým poznatkem.

Bible se stále překládá do dalších a dalších jazyků. Počet překladů celé bible nebo jejích částí dosahuje 1400 jazyků a nářečí.

Původními jazyky, v kterých byl napsán Starý zákon (SZ), byla hebrejščina a aramejščina. Původním jazykem, v kterém byl napsán Nový zákon (NZ) byla řečtina, zvaná koine.

Prvním překladem bible je překlad SZ do řečtiny. Pochází z 3. století př. Kr. a označuje se názvem Septuaginta. První překlad NZ byl do latiny, syrštiny a jazyka koptického (kterým se mluvilo v Haběši a částečně v Egyptě). Překlady pocházejí z doby před rokem 200 po Kr.

První tištěná bible, tedy ne rukopis, je vlastně první tištěnou knihou vůbec. Byla to bible s textem latinským — Vulgáta. Vytiskl ji Gutenberg v Mohuči roku 1458. Je to světoznámá „Gutenbergova bible“.

Hebrejský text SZ byl poprvé vytištěn roku 1488.

Řecký text NZ byl vytištěn poprvé ve formě polyglotu, to znamená, že na jedné stránce knihy je vedle sebe v sloupcích tentýž text v několika jazycích. Samostatný řecký text NZ byl vydán roku 1516. Toto vydání připravil slavný humanista a myslitel Erasmus Rotterdamský.

První tištěná bible přeložená do řeči lidu, tj. do současného hovorového jazyka, vyšla v německém jazyce v roce 1466.

Již předtím se však překládala bible, nebo alespoň její části, do hovorové řeči pro misijní účely. Byla však psána ručně. Tak například biskup Wulfila přeložil Gátlum bibli do živého jazyka lidu již ve 4. století po Kristu. Tím měl mezi Gécy usnadněnou práci v šíření evangelia. Koncem 4. století byla bible přeložena i Arménům.

Biblické společnosti si všimají velmi pozorně i českých překladů. Vždyť z překladů bible do živého jazyka lidu jsme v pořadí na pátém místě na světě. Uvážíme-li, že jsme — z celosvětového hlediska — jen malým národem ve střední Evropě, pak je to jistě vřizka vysoké duchovní úrovně našeho národa. Po slavných rukopisných překladech Cyrila a Metoděje a pozdějších dalších překladatelů byla bible poprvé vytištěna v roku 1475 v Plzni. Byl to NZ upravený podle táboritského textu. Je to vlastně druhá kniha, která byla vytištěna česky vůbec. První tištěnou knihou v češtině je Kronika trojanská, vydaná r. 1463.

Celá tištěná bible byla poprvé vydána roku 1488 — známá jako „Bible pražská“. Nejznámější a nejslavnější překlad bible je bible Kralická, vydávaná postupně v letech 1579 až 1593. Kraličtí vytiskli bibli naposled v roku 1613.

Na Slovensku používali po dlouhá stáletí v protestantském prostředí bibli Kralickou. Ve slovenštině vytiskli bibli roku 1829 až 1832.

Překladatelské úsilí se v našich národech nezastavilo. Koncem roku 1979 má vyjít ekumenický překlad Starého a Nového zákona. Jistě si přejeme, aby se překlady bible uskutečnily do jazyků všech národů a aby se uskutečnilo co nejdříve proctví Pána Ježíše, že před jeho druhým příchodem bude evangelium zvěstováno všem národům.

